

Australian Government

အီးစတြလယာအထိမိကီဖိ- ပတၢ်စၢဃာ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢနကလိာ်ဘၣ်အီၤလၢနကဆၣ်နီၤတၢ်ဒီးစးလၢတၢ်ကကဲထီၣ်အီးစၢ်တြၢလယါအထံဖီၣ်ဖိန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤလီၤ. ဒ်သီးတၢ်ကဖျိဝဲဒၣ်တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖီၣ်ဖိအတၢ်ဒီးစးအဂီၢ်နတလိာ်ပုၤမ့တမ့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖီၣ်ဖိအလံာ်အဘိၣ်လၢအဂၤတဖၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိနီၤတဖၣ်အိၣ်ဘၣ်. ဝဲၤကျိၤတဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျိၤမ့တမ့ၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲဒၣ်လံာ်အဘိၣ်နီၤတခါလၢအစံးအကမၤစၢၤနၤလၢနကဖျိဝဲဒၣ်တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖီၣ်ဖိအတၢ်ဒီးစးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွဲးဒီး © Commonwealth of Australia 2020

တအိၣ်ဒီးတၢ်လူၤဟီၣ်ထွဲ Commonwealth Coat of Arms (ခိၣ်မိဝါးပဒိၣ်အတၢ်ပနီၣ်)ဘၣ်, တၢ်အပီးအလီၤခဲလၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤတခါအံၤဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢ Creative Commons Attribution 4.0 ဘီမုၢ်ထံဂုၤကီၢ်ဂၤအလဲးစ့ၣ် တၢ်ပျဲလၢအအိၣ်ဖဲ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode> န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်လဲးစ့ၣ်တၢ်ပျဲထဲဒၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်အပီးအလီၤလၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လဲးစ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်သးဒီးတၢ်ဘျါအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ Creative Commons အပုၤယဲၤဘျးစဲလၢ အမ့ၢ် <https://creativecommons.org/>ဒ်သဲးစး တၢ်သိၣ်တၢ်သီအလၢအပူၤတခါအသီးလၢ CC BY 4.0 အဂီၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လဲးစ့ၣ်ပျဲအီၤဖဲ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode> .

တၢ်သူဝဲဒၣ် Coat of Arms (ပဒိၣ်တၢ်ပနီၣ်)

တၢ်ကတိၤအဖျါတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢ Coat of Arms အဖီလၢတၢ်သူအီၤသ့တဖၣ်တၢ်ကွဲးဖျါလီၤတၢ်အီၤဖဲ Department of Prime Minister (ကိတိာ်ခိၣ်ကျိၤအဝဲၤကျိၤ) ဒီး Cabinet (ပဒိၣ်အပူၤကူၣ်လိာ်တၢ်တကရၢ) အပုၤယဲၤဘျးစဲ— <https://www.pmc.gov.au/government/commonwealth-coat-arms> အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဆဲးကျိးဘၣ်ပုၤဘၣ်သး

တၢ်သံကွၢ်သံဒီးဒီးလဲးစ့ၣ်တၢ်ပျဲဒီးတၢ်သူလံာ်တခါအံၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တမံၤလၢလံာ် န့ၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်မုၢ်အီၤဖဲ- Portfolio Media ဒီး Engagement Branch
Department of Home Affairs (ဝဲၤကျိၤလၢထံလီၤကီၢ်ပူၤဂ့ၢ်ဝီ)
PO Box 25
BELCONNEN ACT 2616

တၢ်ဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါ

Aboriginal (အၣ်ဘီရံၣ်ကုနၢၣ်) ဒီး Torres Strait Islander (ထိရူးစၢ်တြးကီးဖိ) လၢအဖးတၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၤအီၤဘၣ်သးတၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤတခါအံၤ ဟ်ဃုာ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်ဒီး, မ့တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ခိၣ်တိတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤလၢအလဲၤပူၤကွံာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

တၢ်ကစီၣ်တခါလၢနီၣ် 2

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၣ်ဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့

အဆၢဒိၣ် ၁ - အီးစတြလယါဒီးအပူၤကလုာ်	7
အဆၢဒိၣ် ၂ - အီးစတြလယါအဒိၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်,ခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်	17
အဆၢဒိၣ် ၃ - ပဒိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအီးစတြလယါအပူၤ	23
အဆၢဒိၣ် ၄ - အီးစတြလယါအလုၢ်အပူၤတဖၣ်	33
တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၣ်ဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့အဝီၢ်သြ့	40

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၣ်ဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့

အဆၢဒိၣ် ၅ - မုၢ်မဆါတနံၤအံၤအီးစတြလယါ	48
အဆၢဒိၣ် ၆ - ပအီးစတြလယါအတၢ်တဲ	63
တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၣ်ဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့အဝီၢ်သြ့	84

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါအဂီၢ် 86

တၢ်ကွဲးစံးဘျုးစံးဖျိၣ် 88

တၢ်ကစီၣ်တခါလၢနဂီၢ်

ပဟ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်သးခုဃုာ်ဒီးန့ၣ်လၢနတၢ်ဃုထၢလၢတၢ်ကကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖီကီၢ်ဖိတဂၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကအိၣ်ဆိးလၢထံကီၢ်အသီတဘျီဒီးဟ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢလၢပုၤဒီးထံဖီကီၢ်ဖိတဂၢအသိး လိာ်ဘၣ်တၢ်သးဒု, တၢ်ကျဲးစး ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးကမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ်လုၢ်ဟ်ပုၤနတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤမၤစၢၤတၢ်ဆူပပုၤတဝၢလၢအမုၢ်အလၢဒီး လဲၤတၢ်ဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးအသနီၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖီကီၢ်ဖိမုၢ်ခိၣ်ခါအခိၣ်ထံးတခါလၢနတၢ်သးလီၤသးကျဲးအတၢ်တဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီၣ်ပုၤအီးစတြလယါဖိတဂၢအခိၣ်ပညီမုၢ်ဝဲနကဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်ဆူညါလၢအီးစတြလယါဒီးပလုၢ်ပပူၤလၢအအိၣ်ဒီးပုၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုၢ်စ့ၢ်ကိးနတၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအပူၤတဝၢအကရၢဖိတဂၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုၢ်ခိၣ်ခါတခါလၢအကပျဲနစံးလၢ"နမုၢ်ပုၤအီးစတြလယါဖိ" တဂၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖီကီၢ်ဖိမုၢ်ခွဲးယၢ်လီၤဆီတခါလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဖိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ကထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖီကီၢ်ဖိတဂၢအသိး, နဟ်ဖျါထီၣ်သးဒီးထံဖီကီၢ်ဖိအပူၤတဝၢတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဒီးပုၤအဂၢၤတခါန့ၣ်လီၤ. ပထံပကီၢ်အံၤသ့ၣ်ထီၣ်လဲၣ်အသးဒီးတၢ်မၤစၢၤထၢန့ၣ်လီၤလၢအအိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ဖိတဖၣ်,ဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤလၢပမၤန့ၣ်လီၤ. ဩးတုၣ်အအိၣ်ပုၤသးလီၤသးကျဲးလၢအအိၣ်ဟဲလၢဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤဝဲးဝဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤလၢကပီၤဝဲဒၣ်ပတၢ်လီၤဆီလိာ်သးဒီးလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တဘျီဃီပဃုာ်သဘျီလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်တဘျီလၢအဟ်ဖျါထီၣ်အသးဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သးလီၤပလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကံၤဆူၣ်တခါလၢပုၤအီးစတြလယါဖိအပူၤတဝၢမုၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်ကဃုာ်လီၤဘျါလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်စၢၤအီးစတြလယါအခါဆူညါန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်ဒီးပဒိၣ်အသနီၣ်လၢအဂၢၢ်အကျၢၤတခါဒီးအီးစတြလယါဖိတဖၣ်ဟ်ကဲပဒိၣ်ပပုၤဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢပဒိၣ်ထုးထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပတၢ်အိၣ်ကံၤဆိးကျၢၤ, ပလုၢ်ပလၢဒီးပတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အသးဒီဖျါပတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်သးဒီးအီးစတြလယါအပူၤတဝၢအသိး နကဟ်ဖျါထီၣ်အီးစတြလယါအတၢ်တဲဒီးနကအိၣ်ဝဲလၢလီၤကျဲးတခါလၢတၢ်ကမၤစၢၤသ့ၣ်ထီၣ်စၢၤအက့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါမုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ခါအသးပုၤတဘျီလီၤ. အဒိၣ်အလဲၤဒီးတၢ်သးဒီးတၢ်လီၤအဂၢၤဘၣ်. မုၢ်ထံကီၢ်တဘျီလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤတၢ်စူၤသ့ၣ်ပုၤဒီးသ့ၣ်ပုၤတပျီအလီၤအကျဲးတဖၣ်,ပီၣ်လဲၣ်ကၢၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဒီး မဲးမုၢ်ပျီတဖၣ်ဒီးဝုၤဒီးစံၣ်ပျီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပထုၤလဲၤဖိအလုၢ်အလုၢ်တဖၣ်မုၢ်လုၢ်လၢထူသန့အသးပုၤကတၢ်လၢအဆၢတထီၣ်တၢ်ဒီးဘၣ်တခါလၢဟီၣ်ခိၣ်ခါအံၤန့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်စ့ၢ်ကိးထံကီၢ်သးစၢၤဖိတဘျီ,ပုၤသးလီၤသးကျဲးတဖၣ်အထံအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. European (ပုၤယူရပဖိ)အိၣ်ဆိးဆီလီၤအသးလၢအီးစတြလယါအပူၤစးထီၣ်ဖိ ၁၇၈၈ ဒီးပတူၢ်လီၤမုၢ်ပုၤသးလီၤသးကျဲးအသီလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤတဖၣ်ဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအအိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢထံကီၢ်အါန့ၣ် ၂၀၀ ဘျီဒုးကဲထီၣ်အီးစတြလယါအဟံၣ်အဃီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃီ,ပပူၤတဝၢအံၤမုၢ်ပုၤတဝၢလၢအလီၤဆီလိာ်သးအဒိၣ်ကတၢ်တခါလၢဟီၣ်ခိၣ်ခါဖျါအံၤအလီၤန့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယါအံၤဟ်ဖျါဝဲဒၣ်ဒုၣ်ကလုာ်ဒီးလုၢ်လၢထူသန့အတၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်လိာ်အသးတဖၣ်တပူၤဃီဒီးထံဖီကီၢ်ဖိအတၢ်ဃုတၢ်ဖိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထံဖီကီၢ်ဖိမုၢ်တၢ်စၢၤဃာ်တခါလၢအဟ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်ပဝဲဒၣ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါမုၢ်ဒိၣ်မိၣ်ကရဲးစံၣ်ထံကီၢ်တဘျီလီၤ. တၢ်ကထီၣ်ထံဖီကီၢ်ဖိဟ့ၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကဟ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်အလၢအပူၤလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်လၢအအိၣ်ဒီးဒိၣ် မိၣ်ကရဲးတံးအသနီၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခိၣ်ပညီန့ၣ်အိၣ်ကတၢ်ကတီၢ်လဲၣ်နသးလၢနကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်နမူန့ၣ်ဒါတဖၣ်ဒ်အီးစတြလယါအပူၤတဝၢအကရၢဖိတဂၢအသိးန့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယါဖိတဖၣ်စူၢ်နတၢ်ဟ်လုၢ်ပုၤသကိးတၢ်လၢအမုၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်သးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးတၢ်သဘျီလၢပုၤတဂၢစုာ်စုာ်အဂီၢ်,တၢ်တုၤသိးထံသိးခွဲးယၢ်လၢဟီၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွဲးတဖၣ်အဂီၢ်ဒီး Rule of Law (သဲးစးတၢ်ဘျီအတၢ်ဒိၣ်စိ)န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီၣ်အီးစတြလယါဖိမုၢ်တၢ်လၢအဘျီဃီဒီးတၢ်အိၣ်မူလုၢ်ဟီၣ်မၤထွဲတၢ်ဟ်လုၢ်ဟ်ပုၤတဖၣ်အံၤလၢကိးနံၤဒီးတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤ

တၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤတၢ်ကျိၤကွၢ် အကါဒိၣ်တခါဖိပုၤတဂၤအၢၣ်လီၤအတၢ်သးကတီၢ်အီးစတြလယါဒီးအပူၤတဖၣ်ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ဘၣ် ခွဲးယၢ်လၢကသုအခွဲးအယၢ်တဖၣ်ဒီးအမူအဒါတဖၣ်ဒ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤလၢပထံပကီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲအီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲး

တၢ်ကဲအီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးန့ၣ်တၢ်ဘျီထူးထီၣ်အီၤလၢတၢ်ကသမံသမိးန့ၣ်တၢ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးအီးစတြလယါ, အသန့လၢအသ့ၣ်ထီၣ်လၢဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံး အသန့,အတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးအတၢ်ဟံလုၢ်ဟံပူၤတဖၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိအမူအဒါတဖၣ်ဒီးအတၢ်န့ၣ်ဘၣ်ခွဲးယၢ်လီၤဆီတဖၣ်အံၤအိၣ်လၢလီၤကစီဒါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးန့ၣ်တၢ်မၤအီၤလၢခိၣ်ဖျါထၢၣ်အဖီခိၣ်,တၢ်ဒီးစဲးလၢတၢ်ဃုထၢၣ်အိၣ်တဘျုးခါလၢအအိၣ်လၢအဲးကလံးကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟံဃုတၢ် သံကွၢ်လၢတၢ်ဃုထၢၣ်လံအီၤတဖၣ်ဒီးစဲးထီၣ်လၢလီၤခိၣ်ဝုၣ်ဘၣ်၁၅သီ ၂၀၂၀ န့ၣ်န့ၣ်,တၢ်အံၤကဟံဃုတၢ် စ့ၢ်ကီးတၢ်သံကွၢ်ယၢ်ဖျါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးအီးစတြလယါအတၢ် ဟံလုၢ်ဟံပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကဖျါတၢ်ဒီးစဲးအံၤအဂီၢ်,နကဘၣ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဟံလုၢ်ဟံပူၤအတၢ်သံကွၢ်ခဲလၢကဘၣ်ဘၣ်,ဃုဒီးအမးတခါလၢအစ့ၤကတၢ်ကဘၣ်အိၣ်ဝဲ ဒၣ်၇၅မုၢ်ကယၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ Department of Home Affairs (ဝဲကျိၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဂ့ၢ်ဝီ) အဝဲဒါး လၢအအိၣ်လၢအီးစတြလယါ တၢ်လီၤဝဲးဝဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးစဲးတဖၣ်အံၤတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်အီၤလၢတၢ်လီၤတဘျုးတီးလၢအီးစတြလယါခိၣ်တၢ်လီၤဒီးလၢကီၢ်ချၢတၢ်လီၤတနီၤအပူၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးလၢတၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးအဂီၢ်တက့ၢ်

လၢတၢ်ကအိၣ်ကတဲာ်ကတီၤသးလၢတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးအဂီၢ်နကလိၣ်ဖးဝဲဒၣ်ဂံၢ်ထံးလံာ်တဘျုးအံၤတၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိ- ပတၢ်စၢဃာ် န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တိစၢဃာ်တၢ်တဘျုးအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့ဒီးတၢ်လၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢလၢနကလိၣ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကဖျါဝဲဒၣ်တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢလံာ်တဘျုးအံၤအကူၢ်အခိၣ်ထံးငှာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ-

- အဆၢဒိၣ် ၁ -အီးစတြလယါဒီးအပူၤပုၤကလုာ်
- အဆၢဒိၣ် ၂ -အီးစတြလယါအဒိၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံာ်တၢ်စုၢ်တၢ် န့ၣ်,ခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုးတဖၣ်
- အဆၢဒိၣ် ၃ -ပဒိၣ်ဒီးသဲးတၢ်ကျိၤလၢအီးစတြလယါအပူၤ
- အဆၢဒိၣ် ၄ -ပုၤအီးစတြလယါဖိအလုၢ်အပူၤတဖၣ်

နကလိၣ်သ့ၣ်ညါဒီးန့ၣ်ပၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအအိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့အပူၤလၢတၢ်ကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကါဒိၣ်လၢကမၤစၢၤဒုးန့ၣ်ပၢၢ်အီးစတြလယါအတၢ်စံာ်စိၤတဲစိၤဒီးအလုၢ်အလုၢ်ထူသန့န့ၣ်လီၤ. နတဘၣ်တၢ် ဒီးစဲးန့ၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤအဂီၢ်ဘၣ်.

- အဆၢဒိၣ် ၅ - မုၢ်မဆါတနံၤအံၤအီးစတြလယါ
- အဆၢဒိၣ် ၆ - ပအီးစတြလယါအတၢ်တဲ

တၢ်သံကွၢ်ကွီးလိသးတဖၣ်

ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤသ့အကတၢ်န့ၣ်,တၢ်သံကွၢ်ကွီးလိသးအဂီၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်၂၀ဖျါလၢတၢ်ကမၤစၢၤဒိၣ်သးနကကတဲာ်ကတီၤန့ၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်ဒီးစဲးအဂီၢ်လီၤ.

ဝီၢ်ဩတဖၣ်

ဝီၢ်ဩအစရီၤတခါ(တၢ်ကတီၤဖျါအခိၣ်သ့ၣ်အစရီၤတခါဒီးအဝဲသ့ၣ်အခီပညါ)အိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးသ့ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစဲးအီၤတသ့ခံ ခါလၢအကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါ

တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤအလံာ်အချၢန့ၣ်,န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဘၣ်ဃးမ့ၢ်တၢ်ကမၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစၢၤဖဲတၢ်ဒီးစဲးလၢကကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအခါ

ပမုၢ်လၢဝဲဒၣ်လၢပုၤလၢအကဲထီၣ်အီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ဖးသ့ကွဲးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်လိာ်ဘၣ်အီးလၢအကမၤဝံၤအီးစၢၤတြလယါတၢ်ကဲထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဆူတၢ်ကတိၤအစဲးဖိကဟ့ၣ်,န့ၣ်အီးသ့ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကကန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒီးဃုထၢတၢ်စဲးဆၢတဖၣ်စ့ၢ်ကီးအိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

ဖဲအီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဒီးစဲးဝံၤအလီၢ်ခံ

ဖဲန့ၣ်ဖျိဝဲဒၣ်တၢ်ဒီးစဲးန့ၣ်,ပကကွၢ်မၤန့ၣ်တၢ်လၢနလံာ်ပတံထီၣ်အဂီၢ်ဆူညါန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်လံာ်ပတံထီၣ်အံၤတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အီးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအမူးတခါ,န့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်လံာ်ပရၢတဘျုးလၢအကွဲးမ့ၢ်န့ၣ်လၢတၢ်ကဟဲထီၣ်မူးန့ၣ်လီၤ. ညီန့ၣ်န့ၣ်,န့ၣ်မူးအံၤကဘၣ်တၢ်မၤအီးလၢဃုလိအတီၢ်ပူၤစးထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢနလံာ်ပတံထီၣ်အံၤတၢ်မ့ၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အီးအခါန့ၣ်လီၤ.

အီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤ

အကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢပုၤအီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢကန့ၢ် ပၢဝဲဒၣ်ပမူပဒါတဖၣ်ဒီးပခွဲးယၢ်လီၤဆီတဖၣ်ဒီးတၢ်ကဲထံဖိကီၢ်ဖိစဲးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်,ဖဲပမူမ့ၢ်အီးစၢၤတြလယါဖိခီဖျိအိၣ်ဖျိထီၣ်ဖဲအံၤမ့ၢ်တဖၣ်ဃုထၢအခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢပထံပကီၢ်အတၢ်တုၤထီၣ်တၢ်ဘးဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်ပထီၣ်န့ၣ်အီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအမူးအခါ,န့ၣ်ကမၤဝဲဒၣ်အီးစၢၤတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤအသးန့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိတၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်အံၤအယီ,န့ၣ်မၤဝဲဒၣ်ကမျၢၢ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးကမၤတၢ်လၢအီးစၢၤတြလယါဒီးတၢ်တူၢ်လိာ်မူဒါတဖၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လီၤဆီတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးထံဖိကီၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤလၢနကမၤဝဲဒၣ်-

**စးထီၣ်လၢဆၢကတီၢ်အံၤ,ဆူညါ,လၢယွၤအမံၤညါ, *
ယအၢၣ်လီၤအီလီၤယသးလၢယကတီၢ်ဒီးအီးစၢၤတြလယါဒီးအပုၤကလုာ်,
အဝဲသ့ၣ်အဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးအတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်လၢယန့ၣ်အီၤ
အဝဲသ့ၣ်အခွဲးအယၢ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်သဘျုးလၢယပးကဲအီၤဒီး
အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်လၢယကစီၢ်ကဖိထီၣ်အီၤဒီးလူၤဟံၤမၤထွဲအီၤန့ၣ်လီၤ.**

* ပုၤတဂၤဃုထၢလၢအတၢ်ကသုမ့ၢ်တဖၣ်သ့ဝဲဒၣ် တၢ်ကတိၤဖျါၣ်လၢအမ့ၢ်"လၢယွၤအမံၤညါ"န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်ဝဲဒၣ်လံာ်တဘျုးအံၤအခါ,န့ၣ်ကမၤန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်

ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်အိၣ်ပညိၤလၢအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤတခါအံၤအလီၢ်ခံဒီးမ့ၢ်န့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်န့ၣ်မူဒါလၢအီးစၢၤတြလယါအပုၤတဂၤအပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တက်ကဲထိပ်အီးစတြလယါအထံဖိကီဖိအမူး

တက်ကဲထိပ်အီးစတြလယါအထံဖိကီဖိအမူးတဖန်တက်လါအဆဲးဟ်ဃုာ် ပုၤစုၤကီၢ်ဂၤမ့တမ့ၢ်ကဲတၢ်ဖးဒိၣ်,ဟ်ဃုာ်ပုၤလၢအကယၤကယၤမ့တမ့ၢ်ပုၤလၢ အကထိတဖန်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဖၢသးအဒိၣ်အယီၤလၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢထံဖိကီဖိအ သီတဖန်ဒီးပဒိၣ်ပပုၤတဖန်အပူၤဒုးကဲထိပ်မူးလၢအပူၤမးတၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီတ ခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲထံဖိကီဖိအမူးစးထီၣ်သီသီန့ၣ်,နကဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်မ့ၢ်နဒီဖျါ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ဖိအခၢၣ်စးတဖန်လၢအမ့ၢ်လုၢ်လၢထူသန့ဟီၣ် ခိၣ်အကစၢ်လၢနလီၢ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တူၢ်လိာ်မ့ၢ်ဆူထံကီၢ်အပူၤအကျါကွၢ်တခါအံၤဘၣ်တၢ်မၤ တၢ်လံအီၤဒီဖျါပုၤထူလံအီးစတြလယါဖိလၢအဝဲသ့ၣ်ထူသန့အဟံၣ်အဃီ တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲလၢန့ၣ်လၢအကထိလံန့ၣ်လီၤ. ပကန့ၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကတိၤလၢ အမ့ၢ်တၢ်တူၢ်လိာ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢမ့တမ့ၢ်ပ ဒိၣ်အခၢၣ်စးခိၣ်န့ၣ်လၢအဂၤတဖန်န့ၣ်လီၤ.

နကဖးဒီးလူၤဟံၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီဖိတၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤလၢနလုၢ် သီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤအဂၤတဖန်လၢအဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤလၢကကဲထီၣ် အီးစတြလယါအထံဖိကီဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်လၢမူးအံၤအပူၤလီၤ. နကကဲထိပ်အီးစတြလ ယါအထံဖိကီဖိတဂၤတုၤလီၤလၢနမၤဝဲဒၣ်နတၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤလၢအမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးကမၤတၢ်လၢအီးစတြလယါအဂီၢ်တစုန့ၣ်လီၤ.

နဘၣ်တၢ်ကွဲမ့ၢ်နလၢနကဟဲစိာ်လံာ်စီဆုံမ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘါအလံာ်လၢ တၢ်ကဖိၣ်အီးစတြလယါဝဲဒၣ်တၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤ,ဘၣ်ဆၣ်န တလိာ်မၤအီၤဘၣ်.

ခိၣ်န့ၢ်လၢနပုၤတဝၢတဖန်မ့တမ့ၢ်ပဒိၣ်အခၢၣ်စးတဖန်ကမၤဝဲဒၣ်တၢ်ကတိၤ လီၤတၢ်တဒိၣ်တဆဲးဘၣ်ဃးတၢ်ကဲထံဖိကီဖိအခိၣ်ပညီန့ၣ်လီၤ. နကဒီးန့ၢ်န လံာ်အုၣ်သးလၢအီးစတြလယါအထံဖိကီဖိအဂီၢ်ဒီးဘၣ်တဘျီနကဒီးန့ၢ် ဘၣ်စုၢ်ကီးတၢ်ဟ့ၣ်အဆဲးဖိတခါလၢနပုၤတဝၢအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကီးဂၤဒဲးကသးဝံၣ် 'Advance Australia Fair' (ပုၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီလဲၤထီၣ် ဆူညါအီးစတြလယါ),လၢအမ့ၢ်အီးစတြလယါထံကီၢ်အမိထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ တၢ်ကဲထိပ်ထံဖိကီဖိအမူးအလီၢ်ခံ,နကအိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢတၢ်ကထံၣ်လိာ်သး ဒီးမၤလၢကပီၤသကိးဃုာ်တၢ်ဒီးပုၤအီးစတြလယါဖိတဖန်န့ၣ်လီၤ.

ပဆၢဂၤနုၤလၢတၢ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးခဲလၢာ်လၢတၢ်ကဲထိပ်အီးစတြလယါအ ထံဖိကီဖိတဂၤ,ဒီးလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်အိၣ်မူလၢအပူၤဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ပၤဒီးတၢ် ကဲထီၣ်ကဲထီလၢ အီးစတြလယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကျါဆူညါအဂီၢ်

လဲၤအိၣ်သကိးဘၣ်အီးစတြလယါထံဖိကီဖိအပုၤယဲၤဘျးစဲဖဲ www.citizenship.gov.au.

တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်နီၤဖးလၢတၢ်ဒီးစးအီၤသ့ အတၢ်စးထီၣ်

အဆၢဒိၣ်တၢ

အီးစတြလယါဒီး အပူၤကလှ်

အီးစတြလယီးအပူကလုာ်

ဖဲတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအမူးအခါ,နအၢၣ်လီၤအီၤလီၤနသးလၢနကသ့ၣ်တီသးရၤဒီးအီးစတြလယီးအပူကလုာ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိတၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနဂီၢ်လၢတၢ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၢၤတခါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးအီးစတြလယီးအပူကလုာ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်,ဟံးဃုာ်ပထူလံၤအတၢ်န့ၣ်သိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအကါဒိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢနဂီၢ်လၢတၢ်ကန့ၣ်ပၢၤအီးစတြလယီးအတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤဒီးမ့ၢ်ပဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်တုၤလၢပကဲထီၣ်ထံကီၢ်တဘျီလၢအဂၢၢ်အကျါဒီးလုာ်လၢထူသန့အါမံၤတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲဒၣ်ဒ်အံၤလၢကျဲးလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်နီၤဖးတခါအံၤအပူၤ,နကဖးဘၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤလၢအမၤစၢၤဒုးကဲထီၣ်ပဂ့ၢ်ပကျိၤပတၢ်တဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးပကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်,ဒီးပလုာ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်လၢပန့ၣ်ဖျါဃုာ်ပသးပွဲၤတၢ်ဟံးကဖၤလၢပသးဒ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲထဲဒၣ်ဒီးအီးစတြလယီးန့ၣ်လီၤ.

Aboriginal (အာ်ဘီရံကုနုာ်) ဒီး Torres Strait Islander (ထိရုထွေးကီးဖိ) ထူလံၤဖိတဖၣ်

ပုၤအိၣ်ဆိးလၢအီးစတြလယီးအပူၤလၢအိၣ်ထံးလံၤလံၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖိတဖၣ်,ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိးတၢ်လၢဒီးလုာ်လၢထူသန့လၢအသးပုၤကတၢၢ်ဒီးအအိၣ်မုၢ်ဒီးတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်တဘျီအံၤလၢန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်စံၣ်စိၤအပူၤ, Aboriginal ထူလံၤဖိတဖၣ်အိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢကီၢ်မိၢ်ပုၤအီးစတြလယီး Tasmania တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိပုၤကုၤပုၤကညီအဂ့ၢ်ခိၣ်တၢ်ခူၣ်ထူးထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပုၤအတၢ်ကွဲးနီၣ်ဒုးန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢ Aboriginal ထူလံၤဖိတဖၣ်ဟဲတုၤလၢအီးစတြလယီးအပူၤဖဲအနီၣ် ၆၅,၀၀၀ ဒီး ၄၀,၀၀၀ အဘၣ်စၢၤ,သန့က့ၤ Aboriginal ထူလံၤဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဲတၢ်အိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်တုၤလီၤဟီၣ်တၢ်တဲတဖၣ်လၢအိၣ်လၢတၢ်လီၤအံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်တုၤလီၤဟီၣ်လီၤအတၢ်တဲတဖၣ်စးထီၣ်အသးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်အတၢ်စးထီၣ်န့ၣ်လီၤ. Torres Strait Islander ထူလံၤဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤအိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢကီးတဖၣ်လၢအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကလံၤစိးအထိးနါလၢအိၣ်လၢ Queensland ဒီး Papua New Guinea အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးလုာ်လၢထူသန့လၢအနီၣ်အလိယံၤတုၤဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အကျဲးလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘျးစဲအိၣ်အယိာ်တခါဒီးတၢ်လီၤအံၤ,လၢအနီၣ်ဖျါထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်တဲတဖၣ်အပူၤ,ဒွဲးလၢဒီးတၢ်ဂဲၤကလံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤထူလံၤဖိအတၢ်ဆိးတၢ်လၢတဖၣ်အိၣ်အါမံၤအါကလုာ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်တခါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးအီးစတြလယီးအထံကီၢ်အကွၢ်ပနီၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါထီၣ်ဘၣ်ဃး Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖိတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤသ့ဝဲဒၣ်ဖဲ အဆၢဒိၣ် ၅, မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤအီးစတြလယီး ဒီး အဆၢဒိၣ် ၆, ပအီးစတြလယီးအတၢ်တဲ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်သိဆိလၢညါဖဲပုၤ European ဟဲအိၣ်ဆိးဆိလီၤအသး

ပုၤ European အတၢ်ဟဲအိၣ်ဆိးဆိလီၤအသးစးထီၣ်ဖဲပုၤဃီာ်ဖိအကဘီအိၣ်ထံး၁၁ဘၣ်,လၢတၢ်သ့ၣ်ညါက့ၤအီၤဒ် 'First Fleet' အိၣ်ဟဲလၢ Great Britain ဒီးတုၤလီၤဖဲ ၂၆ သီလိယန့ၣ်အါရံၤ ၁၇၈၈န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဆၢကတီၢ်အဝဲန့ၣ် British တၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ်ဆူၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးဒီးဃီာ်တဖၣ်ဒုးဃာ်ပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်လၢအိၣ်အအါလၢအဝဲသ့ၣ်အသးစးကီၢ်မ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်တသ့ဝဲဘၣ်. လၢတၢ်ကရဲၣ်ကျဲးမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တခါအံၤအဂီၢ် British အပဒိၣ်ဆၢတၢ်လီၤလၢတၢ်ကဆုၢ်ဖျါကွံာ်ပုၤဃီာ်ဖိတဖၣ်ဆူၣ်တၢ်လီၤအဂၢၢ်လၢအမ့ၢ် New South Wales အီလန့ၣ်အသိတဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

Governor (ပဒိၣ်)ပၢတၢ်အိၣ်ထံးတဂၤလၢ New South Wales အီလန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကဘီခိၣ် Arthur Phillip န့ၣ်လီၤ. ဒီလန့ၣ်အံၤအိၣ်ကၢအိၣ်ခိးဝဲဒၣ်,ဖဲပုၤဃီာ်ဖိဒီးပုၤသးလီၤသးကျဲးသဘျုတဖၣ်ဟဲတုၤလၢထီၣ်ဒီးဒီလန့ၣ်အံၤဒိၣ်ထီၣ်ဒီးကွံာ်ထီၣ်ပသိထီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်အါထီၣ်ဒီလန့ၣ်တဖၣ်လၢအီးစတြလယီးတၢ်လီၤလၢအဂၢၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤသးလီၤအိၣ်လီၤဆိးသဘျုလၢအဆိတဖၣ်အိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢ Great Britain ဒီး Ireland န့ၣ်လီၤ. British ဒီး Irish အတၢ်န့ၣ်သိန့ၣ်ကဲတုၤတၢ်လုာ်ဘၢအိၣ်အမ့ၢ် တခါလၢအီးစတြလယီးကတီၢ်အံၤတၢ်စံၣ်စိၤ,တၢ်ဆိးတၢ်လၢဒီးထံၣ်ကီၢ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၈၅၁အနီၣ်အပူၤ,တၢ်ခူၣ်ထူးထီၣ်ဖဲတၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထူတဖၣ် လၢဒီလန့ၣ်လၢအိၣ်လၢ New South Wales ဒီး Victoria တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီလၢဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤဝဲဒၣ်ဟဲအီၤလန့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤဒ်သိးအကမၤန့ၣ်ကျိၣ်စုထူးတီၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ. Chinese (ပုၤတရုးဖိ)တဖၣ်ဟဲတုၤ ဖဲဆၢကတီၢ်အံၤတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤသးလီၤသးကျဲးအကရူၢ်အိၣ်ကတၢၢ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်ပုၤလၢ Europe (ယူရုပ) ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအနီၣ်၁၀အတီၢ်ပူၤ,အီးစတြလယီးအထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ် အါန့ၣ်ခံၣ်ဘျီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြေလယါအထံကီ

ဖဲ၁၉၀၁န့ၣ်အပူၤဒီလန့ၣ်တဒ်သီးလိာ်အသးတဖၣ်အံၤဟံၣ်ဖျိာ်ထီၣ်အသးဆူ ကီၣ်စံၣ်စာဖျိာ်တခါအသီးဒီးကီးလီၤအသးဒ် Commonwealth of Australia (အီးစတြေလယါအခီၣ်မိဝါး) န့ၣ်လီၤ. ဆာကတီၢ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပထံကီၢ်ဒိၣ်မိၣ် ကရဲးတံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤတဖၣ်,ဟံၣ်ဃုာ်ပထံကီၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်,ပဒိၣ်ဒီးကီၢ်ဘျီၣ် ထးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢအီးစတြေလယါတၢ်ဘျုးသဲးခိၣ်သ့ၣ်အ သီတခါအဖီလၢန့ၣ်လီၤ.အီးစတြေလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်ကအိၣ်ဝဲဒၣ်၄ ကကွဲးဃုာ်ဃုာ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဂံၢ်တခါအံၤတဟံၣ်ဃုာ် Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလၢဖိတဖၣ်ဘၣ်,တုၤလီၤဖဲ ၁၉၆၇ ဖဲတၢ်ထာထံဖိကီၢ်ဖိ အစရီၣ်အလီၢ်ခံန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးဖျိာ်အီၤလၢအီးစတြေလယါအ ထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်စရီၣ်အပူၤဒ်တၢ်ထီၣ်ဒွဲးလၢအဖိးသဲးစးတခါန့ၣ်လီၤ.

၂၀ယၢ်ဖျိာ်န့ၣ်အခီၣ်ထံးအနီၣ်ယၢ်ဆဲးန့ၣ်,ပုၤသုးလီၤသုးကျဲးဃုာ်ဖဲဃုာ် မၤအနီၣ်ဂံၢ် အယုာ်အါထီၣ်တဘျီဘျီဒီးစၢၤလီၤတဘျီဘျီလီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးတဖၣ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပုၤ British သုးလီၤသုးကျဲးတဖၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲာ်လၢအကဆီလီၤအသးဖဲအံၤဒီးအါဒ်အါ ဂၤဆီလီၤအသးဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤသုးလီၤသုးကျဲးလၢတမ့ၢ် British တဖၣ်ဟဲဝဲဒၣ်ဖဲဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဝံၤအလီၢ်ခံ ,အခါဖဲပုၤလၢအကွဲးလၢအအိၣ်လၢ Europe တဖၣ်ဘၣ်ဟံၣ်တုၤအဟံၣ်အဃီ တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤ Europeans ဖိအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဟဲဆူၣ်အီးစတြေလယါဒီး သူၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်မူလၢအသီတခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်လၢအတယံာ်ဒီးဘၣ်အပူၤ,ပပုၤသုးလီၤသုးကျဲးဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲးတဖၣ်ဟဲကီးန့ၣ်ပုၤကညီလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးတဘျီဆူၣ်အီးစတြေလယါ အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီတဖၣ်ဟဲဖဲအံၤလၢကဟံၣ်ဖျိာ်ထီၣ်က့ၤအသးဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးသူၣ် ထီၣ်အတၢ်အိၣ်မူအသီမ့ၢ်ဃုာ်ပူၤဖျဲးတၢ်ဖျိာ်တၢ်ယာ်,တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်မၤသံမၤဝီန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြေလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်သးအါမံၤအါကလုာ်အံၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ် လၢအနီၣ်ခဲကယၢ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အီးစတြေလယါအံၤထူးတီၤထီၣ်ခိၣ်ခိၣ်က လဲာ်ခီဖျိပုၤသုးလီၤသုးကျဲးတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဆူၣ်ပထံပကီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပမၤလၢကပီၤဝဲဒၣ်တၢ်တဒ်သီးလိာ်အသးလၢအီးစတြေလယါအပူၤကလုာ် တဖၣ်အကျိ,ပပညိၣ်လီၤစ့ၢ်ကီးလၢတၢ်ကသူၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ် သးလီၤပလီၤဒီးဟံၣ်ဖျိာ်ထီၣ်သကိးအသးန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြေလယါအထံကီၢ်အကျိာ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်အဲးကလံးကျိာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ပထံကီၢ်အကွဲးပနီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပၤဃာ်ပ အီးစတြေလယါဖိတဖၣ်အလုာ်အပူၤတဖၣ်အပူၤ,ပုၤသုးလီၤသုးကျဲးတဖၣ်ကြး မၤလီၤဒီးသူဝဲဒၣ်အဲးကလံးအကျိာ်လၢတၢ်ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢအကဟံၣ်ဃုာ် ဟံၣ်ဂီၢ်လၢအီးစတြေလယါအပူၤတဝၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျဲးတၢ်လၢအဲးကလံးအကျိာ်န့ၣ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဆိးဒီး ဖဲမၤတၢ်လၢအီးစတြေလယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကျိာ်လၢအဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဟံၣ်လုာ်ဟံၣ်ပူၤအီၤ, ဟံၣ်ဃုာ် Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander အကျိာ်အါန့ၣ် ၁၀၀ လၢအလီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

Commonwealth of Australia မှု ကီၢ်စၢ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤစၢ်ဖျါကရၢတၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ် ဃုဘၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကီၢ်မိၢ်ပှၢ်အပူၤခံဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
Canberra မ့ၢ်ဝဲဒၣ်အီးစၢ်တြၢလယါအဝုၢ်ဒီးကီၢ်စၢ်ဒီးကီၢ်မိၢ်ပှၢ်အဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးအဝုၢ်ဒိၣ်ဒၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကိုးစဉ်တဖန်

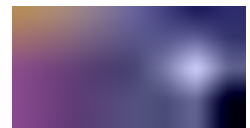
New South Wales မှုဒီလန်အိတ်ထံတေလၢပုၤ British (တြီးတံးရှ်) ဖိသုတ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. Sydney မှုဝဲဒၣ် New South Wales အဝုၣ်ဒိးကဲထံကီၢ်အဝုၣ်အိတ်အလဲၣ်ကတၢၢ်တဖုၣ်လီၤ. Sydney Harbour Bridge ဒီး Opera House မှုဝဲဒၣ်ထံကီၢ်အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ.

Victoria မှုကီၢ်စဉ်အဆံးကတၢၢ်တခါလၢကီၢ်မိၢ်ပုၤအပူၤလီၤ. Victoria အဝုၣ်ဒိးမှုဝဲဒၣ် Melbourne န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်လၢအဂ့ၤတဖုၣ်လၢအအိတ်လၢ Victoria န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘျီထီၣ်အိၤဒီးတၢ်ထူးတၢ်တီၤလၢအအိတ်ထီၣ်ခီဖျိတၢ်ခွၢ်ထူဖဲ 1850 န့ၣ်တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ. Victoria အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်ဟံၣ်ယုာ် Melbourne Cricket Ground, the 12 Apostles, ဒီး Royal Exhibition Building န့ၣ်လီၤ.

Queensland မှုကီၢ်စဉ်အဒိၣ်ကတၢၢ်ခံဘၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. Queensland အဝုၣ်ဒိးမှုဝဲဒၣ် Brisbane န့ၣ်လီၤ. Torres Strait Islands န့ၣ်အိတ်ဝဲဒၣ်လၢကီၢ်စဉ်အကလံၤစီးတကပၤဒီးတၢ်အမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢ Great Barrier Reef န့ၣ်အိတ်ဝဲဒၣ်လၢကီၢ်စဉ်အမုၢ်ထီၣ်ပိၣ်လဲၣ်ကၢၢ်နံၤတဖုၣ်န့ၣ်လီၤ. Queensland န့ၣ်မှုတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤတၢ်စူၤသ့ၣ်ပုၤ, တၢ်တခုၣ်တကီၢ်စဉ်ဆိးပိၣ်လဲၣ်ကၢၢ်နံၤတၢ်လီၤတဖုၣ်ဒီးညီနီၣ်တၢ်ကီၢ်ယုၤထီၣ်ဒိလၢတၢ်ခွဲၤတကပၤန့ၣ်လီၤ.

Western Australia မှုကီၢ်စဉ်အဒိၣ်အလဲၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. Perth န့ၣ်မှုဝဲဒၣ် Western Australia အဝုၣ်ဒိးန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စဉ်အမုၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤအိၣ်တၢ်တက့ၢ်န့ၣ်မှုမဲးမုၢ်ပျီ, မုၢ်န့ၣ်ကလံၤစီးတၢ်လီၤမှုတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါလၢအလီၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝဲနံၤအသံးအလီၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စဉ်အံၤမှုတၢ်ခွၢ်ထူထီၣ်ဟီၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤအတၢ်တိၢ်ကျဲၤဖးဒိၣ်အါခါအဟံၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. Western Australia အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်ဟံၣ်ယုာ် Ningaloo အပိၣ်လဲၣ်ကၢၢ်နံၤဒီး Kimberley အဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

South Australia အိၣ်ဒီးပိၣ်လဲၣ်နံၤလၢအထီၣ်ကူလီၤ. ယၢၢ်ဒီးစပံးဝဲနံၤအသံးအဟီၣ်ကဝီၤလၢအမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါအိၣ်အါခါအလီၤန့ၣ်လီၤ. Adelaide, မှုဝဲဒၣ်ဝုၣ်ဒိးဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်မၤလဲၣ်အိၣ်ကီၢ်အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်ပိၣ်ညါလၢအဂ့ၤဒိၣ်မးအဒိအတၢ်တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ. South Australia အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်ဟံၣ်ယုာ် Barossa တၢ်တြီၤ Flinders ကစၢၢ်တူၢ်ရဲၣ်တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ.

Tasmania မှုကီၢ်စဉ်အဆံးကတၢၢ်တခါဒီးအိၣ်လီၤဖးအသးဒီးကီၢ်မိၢ်ပုၤခီဖျိ the Bass Strait န့ၣ်လီၤ. Tasmania အဝုၣ်ဒိးမှုဝဲဒၣ် Hobart န့ၣ်လီၤ. ကီးအတၢ်လီၤအါတက့ၢ်မှုပုၤမှုသီထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အမံၤသ့ၣ်က့ၢ်ဂီၤလၢတၢ်တမၤဟးကူၢ်ဟးဂီၤဘၣ်ဒီးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. Tasmanian အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်ဟံၣ်ယုာ် Cradle ကစၢၢ်, Port Arthur, ဒီး Bay of Fires န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ကဝီၤတဖုၣ်

Australian Capital Territory အံၤအိတ်ဝဲဒၣ်လၢ Sydney ဒီး Melbourne အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. မှုဟံၣ်လၢထံကီၢ်အဝုၣ်ဒိး, Canberra အဂီၢ်လီၤ. ထံကီၢ်အတၢ်ကရၢကရိတဘျုးခါအိတ်ဝဲဒၣ်လၢ Canberra, ဟံၣ်ယုာ် Parliament House (ဘျီၣ်ဒိၣ်)ဒီး High Court of Australia (အီးစတြလယါကွီၢ်ဘျီၣ်ထး)တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ.

Northern Territory အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤအိၣ်အယၢၤလၢကီၢ်စဉ်အကလံၤစီးတကပၤဒီး မဲးမုၢ်ပျီအဂီၤဒီးယုထီၣ်အိတ်ဝဲဒၣ်လၢကလံၤထံးန့ၣ်လီၤ. Darwin မှုဝဲဒၣ်ဝုၣ်ဒိးန့ၣ်လီၤ. Northern Territory အတၢ်ပနီၣ်တဖုၣ်ဟံၣ်ယုာ် Uluru, Kata Tjuta ဒီး Kings Canyon တဖုၣ်န့ၣ်လီၤ.

လုပ်လုပ်ထူသန့်တဖန်

တူလိာ်မုာ်ဘၣ်န့ဆူထံကီၢ်ဒီးတၢ်စံးဘျးစံး ဖျိာ် ထံကီၢ်အတၢ်မၤအကျိာ်အကွၢ်တဖန်

တၢ်တူလိာ်မုာ်ဆူထံကီၢ်တခါမုာ်လုပ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်မၤတခါလၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖျိာ် Aboriginal မ့တမ့ာ် Torres Strait Islander ထူလံၤပုၤန့ၢ်ပၤဘၣ်လိာ်ကဝီၤတၢ်လိာ်တဂၤ,တူၢ် လိာ်မုာ်ပုၤဟဲအိၣ်သကိးတၢ်တဖန်ဆူအဝဲသ့ၣ်အထူလံၤအဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤဒ်လုပ်လုပ်ထူသန့်အတၢ်မၤအသိးလၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်ပုၤဟဲအိၣ်သကိးတဖန်အိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလၢအပူၤဖျးဒီးပုၤတၢ်ဒီသဒၤတခါဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်လိာ်အံၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တူလိာ်မုာ်ဆူထံကီၢ်အပူၤတခါကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်သ့ၣ်လၢအကွၢ်အဂီၢ်အကလုာ်ကလုာ်,လၢအဟံၤယုာ်တၢ်သ့ၣ်ဝဲဒၣ်သးဆၢ,တၢ်ဂဲၤကလံာ်,တၢ်ဆိးကဲၤထီၣ်မုာ်အူအလုာ်အမူးတဖန်မ့တမ့ာ်တၢ်စံးကတိၤလီၤတၢ်တဖန်လၢထူလံၤအကျိာ်ဒၣ်ဝဲမ့တမ့ာ်အဲးကလံးအကျိာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တူလိာ်မုာ်ဆူထံကီၢ်တခါမုာ်ညီန့ၢ်တၢ်အိၣ်ထံးတမၤလၢတၢ်မၤအီၤလၢတၢ်ကအိးထီၣ်မုာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံးဘျးစံးဖျိာ်တခါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးထံကီၢ်မုာ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တခါလၢတၢ်ကဟံၤပနီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဟံၤဖျိာ်ထီၣ်သးလၢ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖဲအဟီၣ်ခိၣ်အလီၤ, ဒီးဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ယုးယီၢ်ဆူလုပ်လုပ်ထူသန့ပုၤအံၤကွၢ်ပၤဆုၤတၢ်လိာ်တဖန်,လီၤဆီဒ်တၢ်သးပုၤလၢအပူၤကွၢ်ဒီးအဝဲအံၤတဖန်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ယုးယီၢ်ဆူ Aboriginal မ့တမ့ာ် Torres Strait Islander ထူလံၤဖဲတဖန်လၢအဟဲထီၣ်မုာ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံးဘျးစံးဖျိာ်ဘၣ်သးဒီးထံကီၢ်တခါညီန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဒ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်တူလိာ်မုာ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိာ်ဒီးမူးတဖန်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤလၢလၢဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဘျးစံးဖျိာ်ဘၣ်သးဒီးထံကီၢ်သ့လီၤ. ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိာ်တဖန်,မူးတဖန်အကတီၢ်,တၢ်အံၤတၢ်ကမၤအီၤဖျိာ်တၢ်မၤလၢကပီၤအမူးအပုၤပၤလီၤဆူၣ်နီၤမ့တမ့ာ်မုာ်ဒါခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤသ့ၣ်တဖန်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢတၢ်ကဒုးန့ၣ်တၢ်ယုးယီၢ်ပးကဲဆူ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖဲတဖန်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သြစတြေးလျားပြည်သားများအတွက် နေ့ကြီးရက်ကြီးများ

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်နေ့

နှစ်စဉ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့၌ ကျွန်ုပ်တို့သည် သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်နေ့ကို ကျင်းပကြသည်။ သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်နေ့သည် သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၏ ပြည်နယ်တိုင်းနှင့် ဒေသတိုင်း၌ အစိုးရရုံးပိတ်ရက်တစ်ရက်ဖြစ်သည်။ ယင်းနေ့သည် ၁၇၈၈ ခုနှစ်၌ ဂရိတ်ဗြိတိန်မှ ပထမသင်္ဘောအုပ်စု (First Fleet) ဆိုက်ရောက်လာသောနေ့၏ နှစ်ပတ်လည်ဖြစ်သည်။

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်နေ့တွင် သြစတြေးလျားနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းမှ အသိုက်အဝန်းများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ တူညီသော အောင်မြင်မှုများတွင် ပါဝင်ပံ့ပိုးကြသည့်သူများအား ထင်ဟပ်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းသည် သြစတြေးလျားနိုင်ငံ၌ရှိသော အများပြည်သူတို့၏ အကြီးကျယ်ဆုံးသော နှစ်စဉ်အထိမ်းအမှတ်နေ့ဖြစ်သည်။

သြစတြေးလျားနေ့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ မျက်မှောက်ခေတ်နှင့် မပြတ်ပြောင်းလဲနေသော နိုင်ငံတော်ဖြစ်စေရန် ပြုလုပ်ပေးခဲ့ကြသည့် သြစတြေးလျားနိုင်ငံသားတိုင်း၊ ဤနေရာတွင် နှစ်ပေါင်း ၆၅,၀၀၀ နီးပါးနေထိုင်လျက်ရှိကြသော အက်ဘောရစ်ဂျစ်နယ်နှင့် တော်ရယ်စ်ရေလက်ကြားကျွန်းသားများမှသည် - သားစဉ်မြေးဆက်နေထိုင်ခဲ့ကြသူများအထိနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ လာရောက်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံကို မိခင်နိုင်ငံအဖြစ် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသူများအားလုံးကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ကြိုဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်နေ့ကို သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်တစ်ဝန်းတွင် အထူးနိုင်ငံသားအဖြစ်ခံယူပွဲ အခမ်းအနားများအပါအဝင် လူမှုရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် အသိအမှတ်ပြုကြပါသည်။

သြစတြေးလျနိုင်ငံတော်နေ့ အကြိုအခမ်းအနား၌ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ထိုနှစ်၏ ထူးချွန်သြစတြေးလျား နိုင်ငံသားဆုများ (Australian of the Year Awards) ကို ကယ်နီဘရာမြို့တော်၌ ကြေငြာသည်။

အဲန်းဇက်ကနေ့

နှစ်စဉ် ဧပြီ ၂၅ ရက်နေ့၌ အဲန်းဇက်ကနေ့ အထိမ်းအမှတ်နေ့ကို ကျင်းပကြသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်နေစဉ် ဧပြီ ၂၅ ၊ ၁၉၁၅ ခုနှစ် တူရကီနိုင်ငံရှိ ဂလစ်ပလီ (Gallipoli) ၌ ကမ်းခြေတက်ခဲ့ကြသော သြစတြေးလျားနှင့် နယူးဇီလန် တပ်မကြီးကို အစွဲပြု၍ အမည်မှည့်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အဲန်းဇက်ကနေ့သည် စစ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ပဋိပက္ခများတွင်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းမှုထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများတွင်လည်းကောင်း အမှုထမ်းခဲ့ကာ အသက်ဆုံးပါးသွားကြသည့် သြစတြေးလျားနိုင်ငံသားများအားလုံး၏ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံခဲ့ရမှုများကို ကျွန်ုပ်တို့က တည်ကြည်လေးနက်စွာ သတိရတမ်းတသောနေ့ဖြစ်သည်။ စစ်မှုထမ်းအမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအားလုံးတို့၏ သူရဲသတ္တိနှင့် တာဝန်သိစိတ်တို့ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့က အမှတ်တရဂုဏ်ပြုကြပြီး စစ်ပွဲ၏ အဓိပ္ပါယ်ပေါင်းများစွာကိုလည်း ဆင်ခြင်ကြည့်ကြသည်။

အခြားအရေးပါသော နိုင်ငံတော်နေ့များနှင့် အထိမ်းအမှတ်နေ့များ၏ သတင်းအကြောင်းအချက်များကို ပိုမိုသိရှိလိုပါက အပိုင်း ၅ ၊ မျက်မှောက်သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၌ တွေ့ရှိနိုင်သည်။

အီးစတြလယါအနီတယာ်တဖာ်

အီးစတြလယါအထံကီၢ်အနီတယာ်မ့ၢ်ပထံကီၢ်အနီတယာ်ဖိးသဲစးန့ၣ်လီၤ. နီၣ်တယာ်အဂၤလၢအဖိးသဲစးတဖာ်ဒီးဘၣ်တဘၣ်တၢ်ကယုၢ်ထီၣ်အီၤလၢပုၤတၢ်အပူၤန့ၣ်ဟံၣ်အီးစတြလယါ Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖိအနီတယာ်တဖာ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်စၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတဘျီတဖာ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးအနီတယာ်ဒၣ်ဝဲ,တၢ်ကွၢ်အီၤလၢကဘျီပၤ ၁၁ အပူၤသ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

အီးစတြလယာ်ဒီကလုာ်အနီတယာ်

အီးစတြလယာ်ဒီကလုာ်အနီတယာ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်အလါ,အဝါဒီးအဂီၢ်တဖာ်န့ၣ်လီၤ.

- 'Union Jack', မ့ၢ်ဝဲဒၣ် United Kingdom အနီတယာ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနီၣ်တယာ်အိၣ်န့ၣ်ခံအစ့ၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်စံၣ်စိၤလၢအမ့ၢ် British အတၢ်ဆီလီၤအိၣ်ဆိးန့ၣ်လီၤ.ဒီးတၢ်ဘျီသဲစးတဖာ်ဒီးတၢ်သျှာ်ထီၣ်ဆီလီၤလၢပန့ၢ်သါဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.
- Commonwealth Star (ဒိၣ်မိၤဝးအဆၣ်)အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ Union Jack အဖီလၢန့ၣ်လီၤ. ဆၣ်တဖာ်အံၤအိၣ်ဒီးအန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်, အန့ၣ်တန့ၣ်တန့ၣ်မ့ၢ်ကီၢ်စၣ်ယုဘျီတဘျီဒီးတန့ၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤခဲဘျီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- Southern Cross (ဆၣ်ဘုမ့ၢ်) အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢအထွဲမ့ၢ်ဆၣ်အကရူၢ်လၢတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤလၢကလံၤထံးအမူကတိၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါ Aboriginal အနီတယာ်

အီးစတြလယါ Aboriginal အနီတယာ်န့ၣ်မ့ၢ်အသ့,အဂီၢ်ဒီးအဘီန့ၣ်လီၤ.

- အဖီခိၣ်တတံၢ်မ့ၢ်အလွၢ်ဒီးအခီပညီမ့ၢ်ဝဲပုၤ Aboriginal လၢအီးစတြလယါန့ၣ်လီၤ.
- အဖီလၢတတံၢ်မ့ၢ်အလွၢ်ဂီၢ်ဒီးအခီပညီမ့ၢ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်,လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အလုၢ်အလၢအတၢ်အကါဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- အဘီတကဝီၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲဒၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

Torres Strait Islander အနီတယာ်

Torres Strait Islander အနီတယာ်မ့ၢ်အလါဟ့ၣ်,အလါအဲး အသ့ဒီးအဝါ န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်အကျါလါဟ့ၣ်အခီပညီမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ.
- အလါအဲးအကျါလါတၢ်ခၢၣ်သးအခီပညီမ့ၢ်ပီၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်အကျါအသ့အခီပညီမ့ၢ်ပုၤ Torres Strait Islander တဖာ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤဂဲၤကလံၣ်အခိၣ်ကျါအဝါလၢတၢ်အခၢၣ်သးမ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်တခါလၢပုၤ Torres Strait Islander ခဲလၢ်အဂီၢ်လီၤ.
- ဆၣ်အဝါအန့ၣ်တဖာ်အခီပညီမ့ၢ်ကီးကရူၢ်တဖာ်လၢအအိၣ်လၢ Torres Strait Islander အပူၤဒီးတၢ်အလွၢ်ဝါအခီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြေးလျအတင်ပနီတဖန်

ခိပ်မိဝါး Coat of Arms

Commonwealth Coat of Arms မှာဝဲဒ် အီးစတြေးလျအခိပ်မိဝါးအတင်ပနီဖိးသဲစးန့လီ. အခိပ်မိဝါးပဒီကလုာ်အတင်ပနီဖိးန့လီ. အနဲနဲဖျါထီၣ် အီးစတြေးလျအခိပ်မိဝါးအတင်ပနီကမိဒီးအတင်ပနီခိပ်န့လီ.

- ကတီလၢတၢ်ခၢ်သးအခိပ်မိဝါးစဲၣ်ဃုဘုၣ် ကီၢ်စၢဖျါန့လီ.
- ခဲကရူဒီးအံၤမူဆီၣ်ထွဲကတီအံၤတကပၤစုာ်န့လီ. ခံမံၤလၢကမူမ့ၢ်အီးစတြေးလျအဆၢဖိကီၢ်ထူလံၤန့လီ.
- ခိပ်မိဝါးအဆၢထူဆၢနီၤလၢကတီအံၤအဖိခိပ်လီ.
- ဖိလၢတၢ်လီၤခဲန့မ့ၢ် golden wattle အဖိ,မ့ၢ်အီးစတြေးလျအတင်ပနီန့လီ.

အီးစတြေးလျအတင်ပနီ

အီးစတြေးလျအတင်ပနီမှာဝဲဒ် golden wattle န့လီ. သ့ၣ်ဆဲးဆဲးဖိ အံၤအါတက့ၢ်မဲထီၣ်ဒ်လၢကလံၤထံးမ့ၢ်ထီၣ်အီးစတြေးလျအတင်ပနီန့လီ. အိၣ်ဒီးအလၢလီၤဟ့ၣ်ဒီးအဖိဘီလီၤကံၤဒ်သီးထူဖိထီၣ်ဝဲဒ်ဖဲတၢ်ကီၢ်ထီၣ်သီ(spring) အကတီၢ်န့လီ. အီးစတြေးလျအကီၢ်စဲၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတဘျီစုာ်စုာ်ကီးအိၣ်အကစၢ်ဒ်ဝဲအဖိတၢ်ပနီတဖန်န့လီ.

အီးစတြေးလျအတင်ပနီအလွဲ

အီးစတြေးလျအတင်ပနီအလွဲမှာဝဲဒ်အလီၤဟ့ၣ်ဒီးထူအလွဲဘီ-လၢအမ့ၢ်ဝဲဒ် golden wattle အလွဲန့လီ. ပဒီကလုာ်တၢ်ဂဲၤလီၤကွဲးအကရူာ်တဖန်အဆၢကုဆုၣ်တဖန်န့လီမ့ၢ်အလီၤဟ့ၣ်ဒီးထူအလွဲန့လီ.

အီးစတြေးလျအတင်ပနီလၢလုာ်ပုၤဒိၣ်

အီးစတြေးလျအတင်ပနီလၢလုာ်ပုၤဒိၣ်မှာဝဲဒ် opal (အိၣ်ဖါ)န့လီ. ဒ်ပုၤ Aboriginal အတၢ်တဲစါအိၣ်ဝဲဒ်အသိး,တၢ်ကွဲးဆဲးလီၤဘျီဟီၣ်ခိပ်ဒီးဒုးကထီၣ်အိၣ်ဖါအလွဲန့လီ.

အဆၢဒိၣ်ခံ

အီးစတြလယါဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံး
တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီး
တၢ်သဘူတဖၣ်

အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ် နၢ်, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်

ဖဲတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအမူးအခါ,နအၢၣ်လီၤအီၤလီၤလၢနကနၢ်ဝဲဒၣ်အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်,ဒီးကဟံၣ်ကဲအခွဲးအယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်နၢ်လီၤ. အကါဒ်ဝဲဒၣ်ဒ်မးလၢနကနၢ်ပၢ်အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်,ဒီးအခွဲးအယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုလၢပုၤအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်လီၤ.

တၢ်ဆၢဒ်တခါအံၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးလံာ်ဖိတဘျုးအံၤရဲၣ်လီၤတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်,တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါအဂီၢ်ကွၢ်ဘၣ်ဖဲအဆၢဒ် ၄, အီးစတြလယါဒ်အလုၢ်အပူၤ အပူၤတက့ၢ်..

ပဒ်မိန်ခရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်တဖၣ်

ပၣ်လံာ်မဲၣ်ထရံၣ်ဒ်မိန်ကရဲးတံး

အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးပဒ်မိန်ကရဲးတံးပၣ်လံာ်မဲၣ်ထရံၣ်ဒ်မိန်ကရဲးတံးန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးသန့တခါအံၤ,ပဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်မိၤအိၣ်ဟဲဒၣ်လၢပုၤအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးလၢအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးဟ့ၣ်တၢ်ဖးဆူပုၤလၢအကဲန့ၣ်အခါစးလၢဘျီၣ်ဒ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ခါစးလၢဘျီၣ်ဒ်တဖၣ်ကဘၣ်စးဆၢပုၤကမျါ,ပုၤလၢအယုထၢထီၣ်အီၤ,ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

Rule of Law (သဲးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဒ်မိန်)

ပုၤအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတုၤသီးထဲသီးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘျုးသဲးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဒ်မိန်န့ၣ်လီၤ. သဲးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဒ်မိန်အီၤပညီမုၢ်ဝဲပုၤတအိၣ်ဘၣ်နီတဂၤမ့ၢ်နီတကရူၢ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးနီတခါလၢတၢ်ဘျုးသဲးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဒ်မိန်န့ၣ်ဘၣ်. ပုၤကိးဂၤဒဲး,ဟံးပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤအလီၤအလၢလၢအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်,ကဘၣ်လူၤတၢ်ထွဲတၢ်ဘျုးသဲးတၢ်ဘျုးအန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟံးပုၤပဒ်မိန်ပုၤတၢ်ဘျုးဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးအိၣ်အနီတဖၣ်,ဒ်န့ၣ်အသီးပုၤမၤဝဲဒၣ်တၢ်ဖးတၢ်မၤဒီးပၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဆိးပုၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်

အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးဟံးကမၤအသးလၢအအိၣ်ဆိးလၢထံကီၢ်လၢအမုၢ်အခါတဘျုးအပူၤယုၤဒီးပဒ်မိန်တၢ်ပၤတၢ်ဆၢအသန့လၢအဂၢၢ်ကျါတခါန့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်တၢ်ဆိတလဲအသးတဖၣ်တြးကဲထီၣ်ခီဖျိတၢ်တသကိး,တၢ်ကွဲးလွဲန့ၣ်လၢပုၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးလၢဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်အကျါအကျါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပသမာဝဲဒၣ်တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်တကးဒ်ကျိၤကျဲတဘိလၢတၢ်ဆိတလဲပုၤတဂၤအတၢ်ဆိကမိၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျုးသဲးတၢ်ဘျုးန့ၣ်လီၤ.

ဟံးကဲပုၤကိးဂၤဒဲးတအိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသွဲၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢညါ

အီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးသန့အံၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအမုၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤကိးဂၤဒဲး,အတၢ်အိၣ်သးလၢညါမုၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၢ အတွဲးတအိၣ်ဘၣ်,အိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်တုၤသီးထဲသီးလၢအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်သဲးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဒ်မိန်န့ၣ်လီၤ. ပုၤအီးစတြလယါဒ်မိန်ကရဲးတံးတၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်မုၢ်လၢဝဲဒၣ်လၢကရူၢ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျုးအသးတဂၤဒီးတဂၤပုၤသးလၢကပီၤဒီးတၢ်ဟံးကဲလီၤသး,လၢတကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အခါကလုာ်,အထံအကီၢ်အခါထံးခိၣ်ဘိ,မုၢ်ခွါ,သွဲၣ်ထံးတၢ်ဟံးဖျါ,တၢ်ဒီးတုၤဒီးဖျါအတၢ်အိၣ်သး,သးန့ၣ်,နီၢ်ခိၣ်သးကွၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတဆူၣ်တချ့,တၢ်န့ၣ်သါ,တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ,ထံၣ်ကီၢ်သဲး,တၢ်ထူးတၢ်တီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးန့ၣ်လီၤ.

ပတ်သဘျူ

တၢ်သဘျူလၢတၢ်ကကတိၤတၢ်ဒီးတၢ်သဘျူလၢတၢ်ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်

တၢ်သဘျူလၢတၢ်ကစံးကတိၤတၢ်ဒ်တၢ်ထံၣ်အိၣ်အသိးမ့ၢ်အီးစၢ်တြလယါအလုၢ်အပူၤဒီးကဲတၢ်အကါဒိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးပဒိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးအသန့န့ၣ်လီၤ. တၢ်သဘျူလၢတၢ်ကစံးကတိၤတၢ်အိၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲပုၤကတိၤထီၣ်ဒီးကွဲးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲဘၣ်,ဒီးတဲသကိးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤအဂၢၤန့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,ပုၤကမုၢ်တဖၣ်ဟံၣ်အာ်သီပဒိၣ်သ့ဝဲ,ပူၤထီၣ်ထီၣ်ဒါတၢ်ပုၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်လၢပဒိၣ်အတၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ရဲဖျိကဆိတလဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်အဖီခိၣ်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ,မၤတၢ်အံၤသ့ဝဲထီၣ်ဘိမဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲဒီးစၢ်တြလယါဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘျူလၢတၢ်ကထုးဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်ပညီန့ၣ်ကမုၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်လၢအဟံၣ်ဃုာ်ခီဖျါတၢ်သ့ဝဲလၢ,တၢ်ဂီၤမူတၢ်သ့ဝဲဝံၣ်သးဆၢဒီးလံာ်လဲၣ်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ. ပုၤကညီတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျူလၢကထံၣ်လိာ်အသးလၢတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲလၢအဘၣ်ဃးဒီးကမုၢ်မ့ၢ်တဖၣ်ဃးဒီးပုၤတဂၤလၢပုၤဂီၤမ့ၢ်ထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးအတၢ်တဲသကိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲမ့ၢ်မၤတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သဘျူလၢတၢ်ကစံးကတိၤတၢ်ဒီးတၢ်သဘျူလၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အခါဒၣ်လံာ်,အီးစၢ်တြလယါအတၢ်ဘျူသဲးစးတဖၣ်ကဘၣ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲဝဲဒၣ်ကိးဘျီဒီးန့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ဟံၣ်ကစၢ်ကိးပုၤအဂၢၤအတၢ်သဘျူလၢတၢ်ကစံးကတိၤထီၣ်တၢ်ဒီးတၢ်သဘျူလၢအကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘျူလၢကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ်သး

တၢ်သဘျူလၢတၢ်ကကရၢကရိထီၣ်သးမ့ၢ်ခွဲးယာ်တခါလၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤန့ၢ်ဖိတၢ်တမံၤဃီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိအီးစၢ်တြလယါဖိတဖၣ်န့ၣ်သဘျူဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးလၢသဲးစးတၢ်ကရၢကရိတခါလၢလံာ်,ဒ်သိးဒီးထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးကရၢ,ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ,တၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်,လုၢ်လံာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢမ့ၢ်တဖၣ်ပုၤဂီၤမ့ၢ်အကရၢၢ်တခါခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤမ့ၢ်တဆၢတၢ်လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသးစ့ၢ်ကိးအိၣ်သ့ဝဲလီၤဒီးတၢ်ဆိၣ်သနးအီးလၢကမၤဝဲဒၣ်တၢ်န့ၣ်တသ့ဘၣ်.

ပုၤအီးစၢ်တြလယါဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသးဒီးပုၤအဂၢၤလၢတၢ်ကပူၤထီၣ်ထီၣ်ဒါပဒိၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတခါမ့ၢ်တဖၣ်တၢ်ကရၢကရိတခါသ့ဝဲဒၣ်လီၤ. သန့က့,အီးစၢ်တြလယါအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲအီးကဲတၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအိၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးဒ်အံၤတဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ခုၣ်ဒီးတဘၣ်မၤဘၣ်ဒိပုၤနီၤတဂၤမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်မၤဟးဂူၢ်ဟးဂီၤတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်နီၤတခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘျူလၢတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်

အီးစၢ်တြလယါအိၣ်ဒီးပုၤယူၤဒၢ-ခရံၣ်ဖိအတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ဝဲဒၣ်ဒီးပုၤအီးစၢ်တြလယါဖိအဂၢၤဟံၣ်ဖျါအသးဒ်အမ့ၢ်ခရံၣ်ဖိတဖၣ်,သန့က့အီးစၢ်တြလယါဖိလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်အါမၤအါကလုာ်လီၤ. အီးစၢ်တြလယါအိၣ်ဒီးကမုၢ်အနံၤသဘျူတဖၣ်လၢခရံၣ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်တဖၣ်အဒိသိး Good Friday, Easter Sunday ဒီး Christmas Day တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်ပပုၤဒီးတၢ်ဘျူသဲးစးရထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ်ဒ်သိးသိး,ဖဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်မ့ၢ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်သိးလိာ်အသးအခါဒၣ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်လၢအီးစၢ်တြလယါအပူၤန့ၣ်တပၤတၢ်လၢတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤအဖီခိၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤအိၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအိၣ်လီၤဖးအသးဒီးသရိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တဖၣ်တၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်အတၢ်ကရၢကရိလၢအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အီးစၢ်တြလယါအံၤတအိၣ်ဒီးဒိကလုာ်အတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်လၢအဖီသဲးစးန့ၣ်ဘၣ်. ပုၤလၢအီးစၢ်တြလယါတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျူလၢကလူၤဟံၣ်တၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်တခါလၢလံာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဃုထၢဝဲဒၣ်အခံန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကဃုထၢလၢအတလူၤဟံၣ်တၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်နီၤတမံၤအခံသ့ဝဲစ့ၢ်ကိးလီၤ.

ဖဲမ့ၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်အတၢ်မၤအပူၤဒၣ်လံာ်,အီးစၢ်တြလယါအတၢ်ဘျူသဲးစးတဖၣ်ကဘၣ်လူၤဟံၣ်ထွဲဝဲဒၣ်ကိးကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်သဘၣ်သဘၣ်လၢအီးစၢ်တြလယါအတၢ်ဘျူသဲးစးဒီးတၢ်ဘျူတၢ်ဘၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတခါအဘၣ်စၢၤအခါ,အီးစၢ်တြလယါအတၢ်ဘျူသဲးစးန့ၣ်ကဲတၢ်အကါဒိၣ်လီၤ.

ပတ်တလ်သီးထဲသီးတဖန်

အီးစတြလယါအပူတဂ်ဘျုးသဲစးအိတ်ဘျုးမံလၢအမၤလီၤတံၢ်ပုၤတဂၤတဘၣ်တၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လီၤအီၤလီၤဆီၤဒီးပုၤအဂၤတဖၣ်မုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အမုၢ်ခွါ, ချီကလုာ်, နီၤခိၣ်သးက့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတဆုၣ်တချ့, မ့တမ့ၢ်အသးန့ၣ်အသိာ်ဘၣ်.

မုၢ်ခွါအတၢ်တုၤသီးထဲသီး

ပိာ်ခွါဒီးပိာ်မုၢ်အိတ်ဒီးခွဲးယာ်တုၤသီးထဲသီးလၢအီးစတြလယါအပူလီၤ.

တၢ်ကွၢ်တလီၤထီၣ်ပုၤတဂၤမုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အမုၢ်ခွါတၢ်အိတ်သးအသိာ်န့ၣ်တၢ်အံၤမုၢ်တၢ်မၤကမုၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်ဘျုးသဲစးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တုၤသီးထဲသီးလၢတၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး 'fair go' (ခွဲးယာ်လၢကမၤဘၣ်တၢ်ပုၤတဂၤမုၢ်တၢ်တီၢ်)န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါဖိတဖၣ်ဟံၣ်ပုၤတဂၤတုၤသီးထဲသီးအခွဲးအယာ်လၢပုၤတဂၤအပူ, တၢ်အံၤညီၣ်န့ၣ်ပကီးအီၤဒ် 'fair go' န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီၣ်မုၢ်ဝဲ တၢ်လၢ ပုၤတဂၤတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးလၢအတၢ်အိတ်မုၢ်အပူကဘၣ်မုၢ်တၢ်အစၢတခါလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လၢတဖၣ်, အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါအဖီခိၣ်, တဘၣ်မုၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထူးတၢ်တီၢ်မ့တမ့ၢ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်တၢ်အိတ်သးလၢညါအဖီခိၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤမုၢ်တၢ်ကမၤလီၤတံၢ်ပုၤအတီၢ်ပတီၢ်လၢအအိတ်ဒ်လုၢ်လၢအသီးအသုတအိတ်လၢအီးစတြလယါအပူတဂၤအပူတဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤအီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိအမူအဒါဒီး အခွဲးအယာ်လီၤဆီတဖန်

ဖဲနမုၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအခါ, နကအိတ်အထီၣ်ဒီးမူဒါဒီးခွဲးယာ်လီၤဆီတဖန်န့ၣ်လီၤ.

မူဒါတဖန်-တၢ်လၢနကဘၣ်ဟ့ၣ်အီးစတြလယါ

ဒ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအသီးနကဘၣ်-

- လူပိာ်မၤထွဲအီးစတြလယါအတၢ်ဘျုးသဲစး
- ဟ့ၣ်တဖၣ်လၢကီၢ်စၢၤဖျီဒီးကီၢ်စဲၣ်မ့တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်ယုထၢ, ဒီးတၢ်ထၢဖိထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးအတၢ်မၤတခါအပူ
- ဒီသဒါအီးစတြလယါဖဲတၢ်အိတ်သးမုၢ်ပၢၢ်ထီၣ်အခါ
- ဖဲတၢ်ကိးလၢကဘၣ်ကဲပုၤလၢစံၣ်ညီၣ်ကွီၤကရၢအပူအခါကဘၣ်မၤဝဲ

ခွဲးယာ်လီၤဆီတဖန်-တၢ်လၢအီးစတြလယါကဟ့ၣ်န့ၣ်

ဒ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအသီးန-

- ဟ့ၣ်တဖၣ်လၢကီၢ်စၢၤဖျီဒီးကီၢ်စဲၣ်မ့တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်ယုထၢ, ဒီးတၢ်ထၢဖိထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးအတၢ်မၤတခါအပူသ့ဝဲဒၣ်
- ပတံထီၣ်တၢ်လၢဖိသ့ၣ်လၢအအိတ်ဖျီၣ်လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤကကဲထီၣ်အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိဖျီတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်အဂီၢ်
- ပတံထီၣ်တၢ်မၤတခါလၢ Australian Public Service (အီးစတြလယါကမျၢၢ်အတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ)မ့တမ့ၢ် Australian Defence Force (အီးစတြလယါတၢ်ဒီသဒါသုးမုၢ်)အပူသ့ဝဲဒၣ်
- ဒီးယုထၢနသးလၢကကဲထီၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိ
- ပတံထီၣ်အီးစတြလယါအလံာ်ခိၣ်ဒီးဟဲက့ၢ်န့ၣ်လီၤဆူအီးစတြလယါအပူပုၤတဂၤသ့ၣ်
- ဃုန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢထံကီၢ်အခါစးလၢအမ့အီးစတြလယါအပုဒိၣ်ဒိၣ်ပပုၤဖဲအိတ်လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤအခါန့ၣ်လီၤ.

မူဒါတဖန်

လူပုဂ္ဂိုလ်မလွှဲအစီးစုကြွလွယ်လွယ်အတတ်ကျွမ်းသဲစးတဖန် ပခာ်စးလၢအိၣ်လၢပဒိၣ်အကျိမၤဝဲဒၣ်တၢ်ကျၢသဲစးလၢတၢ်ကပၤဃာ်တၢ် လဲၤအသးဒ်အကဘၣ်လဲၤဝဲဒၣ်အသး,သဘျီဒီးပုၤတၢ်လၢအပူၤဖျးဒီးဒီသဒါ ပခွဲးယၢ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်စုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိခဲလၢ်ဒီးပုၤအဂၤလၢအ အိၣ်လၢအစီးစုကြွလွယ်လွယ်တဖန်ကဘၣ်လူပုဂ္ဂိုလ်မလွှဲအစီးစုကြွလွယ်လွယ်အတတ်ကျၢ သဲစးတဖန်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအထီၣ်ဘၣ်ဃးအိၣ်စုကြွလွယ်လွယ်တၢ်ကျၢသဲစးလၢအကီၢ်ဒိၣ်တ နီၤန့ၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အိၣ်သ့ဝဲဒၣ်ဖဲ အဆၢဒိၣ် ၃, ပဒိၣ်ဒီးတၢ်ကျၢသဲစးလၢအစီးစုကြွ လွယ်လွယ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢကီၢ်စၢဖျိဒီးကီၢ်စဲၣ်မ့တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ အတၢ်ဃုထၢ,ဒီးတၢ်ထၢဖိထံဖီကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သး အတၢ်မၤတခါအပူၤ

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးမ့ၢ်မူဒါအကီၢ်ဒိၣ်တခါ,ခွဲးယၢ်ဒီးခွဲးယၢ်လီၤဆီလၢအစီးစုကြွလွယ်လွယ် အထံဖီကီၢ်ဖိခဲလၢ်လၢအသးန့ၣ်အိၣ် ၁၈န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်အံၤမ့ၢ်အစီးစုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိလၢအသးန့ၣ်အိၣ်၁၈န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီ ခိၣ်တဖန်အမူအဒါတခါလၢအကဟ့ၣ်တၢ်ဖး လၢကီၢ်စၢဖျိဒီးကီၢ်စဲၣ်မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်ဃုထၢ,ဒီးတၢ်ထၢဖိထံဖီကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးအတၢ်မၤတခါအ ပူၤ,မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးတခါလၢတၢ်ကဆိတလဲအစီးစုကြွလွယ်လွယ်အတတ်ကျၢသဲစး ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်အံၤအဃီ,အစီးစုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိတ ဖန်အိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢတၢ်ကစံးမ့ၢ်အစီးစုကြွလွယ်လွယ်အံၤတၢ်ကပၤဆုအီၤဒီးမၤစၢၤ ထၢန့ၣ်လီၤလၢထံကီၢ်အခါဆူညါအဂီၢ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤအီၤ,မ့ၢ်တမၤအိၣ်တခါအတၢ်မၤတခါလၢကီၢ် စၢဖျိဒီးကီၢ်စဲၣ်မ့တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ဃုထၢတဖန်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဖးလၢလီၤကဝီၤအပဒိၣ်အတၢ်ဃုထၢလၢကီၢ်စဲၣ်နီၤအပူၤကဲတၢ်မၤလၢတၢ်က ဘၣ်မၤအီၤ,မ့ၢ်တမၤအိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါလၢအဘၣ်ဃးဒီးအစီးစုကြွလွယ်လွယ်အတတ်ကျၢသဲစးခိၣ် သ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အိၣ်သ့ဝဲဒၣ်ဖဲ အဆၢဒိၣ် ၃,ပဒိၣ်ဒီးတၢ်ကျၢသဲစးလၢအစီးစု ကြွလွယ်လွယ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

ဒီသဒါအစီးစုကြွလွယ်လွယ်ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်အခါ

ဖဲတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအစီးစုကြွလွယ်လွယ်ဒီသဒါအသးမ့ၢ်မ့ၢ်တၢ် မ့ၢ်သးမၤကလီၤအခါ,မူဒါတခါလၢအစီးစုကြွလွယ်လွယ်တဖန်အဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ် ကဒီသဒါအစီးစုကြွလွယ်လွယ်ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအ ကီၢ်ဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢအစီးစုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိခဲလၢ်ဟ့ၣ်လီၤအသးလၢကဟ် ဖျိထီၣ်အသးတပူၤဃီလၢတၢ်ကဒီသဒါထံကီၢ်ဒီးအတၢ်အိၣ်မူအကျိၤအကျဲ ဖဲအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကိးလၢကဘၣ်ကဲပုၤလၢစံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ကရၢအ ပူၤအခါကဘၣ်မၤဝဲ

စံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ကရၢအတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤ,ဖဲတၢ်မ့ၢ်ဃုထီၣ်အီၤအခါ,မ့ၢ်အစီး စုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိလၢအသးန့ၣ်အိၣ်၁၈န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်တဖန်အ မူအဒါန့ၣ်လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢအမ့ၢ်ဝဲဒၣ်အစီးစုကြွလွယ်လွယ် အထံခွဲးဒီးဟီၣ်မ့ၢ်လၢအကန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အုၣ်သးဟ့ၣ်ထီၣ်ဖဲကီၢ်ဘျီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တ ခါအပူၤဒီးဆၢတၢ်ဝဲဒၣ်မ့ၢ်ပုၤတကၤအတၢ်ကမ့ၢ်အိၣ်မ့တမ့ၢ်အတၢ်ကမ့ၢ်တ အိၣ်ဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

အစီးစုကြွလွယ်လွယ်အထံဖီကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးအစရီၤအပူၤတဖန် တၢ်ကိးအီၤလၢကမၤတၢ်လၢစံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ကရၢအပူၤသ့ဝဲလီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကီၢ်က ရၢမၤစၢၤလၢတၢ်မၤလီၤတၢ်ဝဲကီၢ်ဘျီၣ်အတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်အ သးဒီးတီၢ်တြိဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခွဲးယာ်လီၤဆီတဖၣ်

ပတံထီၣ်တၢ်မၤလၢ Australian Public Service (အီးစတြလယၢကမုၢ်အတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ)မ့တမ့ၢ်

Australian Defence Force (အီးစတြလယၢတၢ်ဒိသဒၢသုးမုၢ်)အပူၤသ့ဝဲဒၣ်

ခွဲးယာ်လီၤဆီတခါလၢအီးစတြလယၢထံဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ်မုၢ် ပတံထီၣ်တၢ်မၤလၢ အီးစတြလယၢကမုၢ်အတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးမၤတၢ်လၢအီးစတြလယၢအပဒိၣ်အဂီၢ်,အဒိဒိသိးမၤတၢ်လၢ Services Australia မ့တမ့ၢ် Australian Taxation Office (ATO) (အီးစတြလယၢတၢ်ဒိသဒၢသုးမုၢ်(ဒိသုး,ထံသုးဒီးကလံၤသုး) အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးခွဲးယာ်လၢတၢ်ကပတံထီၣ်တၢ်မၤတခါလၢအီးစတြလယၢတၢ်ဒိသဒၢသုးမုၢ်(ဒိသုး,ထံသုးဒီးကလံၤသုး) အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးယုထၢသးလၢကကဲထီၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိ

အီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လၢအသးန့ၣ်အိၣ်၁၈န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်,ဒီးပုၤလၢတမ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိလၢထံကီၢ်ခဲဘၣ်အဂီၢ် ဒီးယုထၢသးလၢကကဲထီၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိဖဲ ကီၢ်စၢဖျိၣ်,ကီၢ်စၢမ့တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢကပီၤဒီးမူဒါအိၣ်အမ့ၢ်တခါလၢတၢ်ကမံးမၤတၢ်လၢအီးစတြလယၢအဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပတံထီၣ်အီးစတြလယၢအလံာ်ခိကီၢ်တဘျီဒီးဟဲက့ၤန့ၣ်လီၤကဒါဆူအီးစတြလယၢအပူၤပဲၤတၢ်သဘျု.

ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်အီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအခါ,န့ၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢတၢ်ကအိၣ်မ့ၢ်ပဲၤတၢ်သဘျုလၢအီးစတြလယၢအပူၤလီၤ. န့ၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လီၤဆီတၢ်ကပတံထီၣ်ဒဲဒၣ်အီးစတြလယၢအလံာ်ခိကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်လၢဆူထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤဒီးအီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအသး,န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုလၢတၢ်ကဟဲက့ၤကဒါဆူအီးစတြလယၢဒီးတလိၣ်ဘၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ဘၣ်.

ယုန့ၣ်ထံကီၢ်ခါၣ်စးအတၢ်မၤစၢၤလၢအီးစတြလယၢအပဒိၣ်ပပုၤတဂၤအအိၣ်ဖဲအိၣ်လၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤအခါတက့ၢ်.

လၢထံကီၢ်ခါဘျီအပူၤ,အီးစတြလယၢအိၣ်ဒီးအဲဘစံၣ်,ဟဲခိၣ်မံးရှၢၣ်မ့တမ့ၢ်ခိၣ်စူလုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အိၣ်ဒဲဒၣ်လၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤအခါ,န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢအီးစတြလယၢအပဒိၣ်ပပုၤတခါအအိၣ်ဖဲဆၢကတီၢ်လၢန့ၣ်လိၣ်ဘၣ်အခါသ့လီၤ. တၢ်အံၤဟံးဃုာ်တၢ်ဂ့ၤလၢအမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတဖၣ်လၢအဒိဒိသိးထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်သဘျီဒီးန့ၣ်ဆၢတၢ်တတၢ်တခါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယၢအပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်မၤစၢၤအီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ထုးထီၣ်ဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအလံာ်ခိကီၢ်တခါဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲဖဲတၢ်အိၣ်သးဒိသိးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးသတူၢ်ကလၢ,တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအိၣ်အမ့ၢ်မ့တမ့ၢ်တၢ်သတၢ်ပုၤအခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအိၣ်လၢထံကီၢ်အဂၤတဘျီအပူၤအခါ,နကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲဒၣ်ထံကီၢ်အဝဲန့ၣ်အတၢ်ဘျုသဲစးန့ၣ်လီၤ.

ပတံထီၣ်တၢ်လၢအဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်လၢထံကီၢ်အဂၤလၢတၢ်ကကဲထီၣ်အီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိခိဖျိတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်အဂီၢ်

အီးစတြလယၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ပတံထီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဖိလၢအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်လၢထံကီၢ်အဂၤဒိသိးအကကဲထီၣ်အီးစတြလယၢအထံဖိကီၢ်ဖိခိဖျိတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်န့ၣ်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

ဟံးဃုာ်ဟံးဂီၢ်လၢအီးစတြလယၢအပူၤတဝါအပူၤ

အီးစတြလယၢဟ့ၣ်သဆၢထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိလဲလၢကဟံးဃုာ်ဟံးဂီၢ်အသးပဲၤတၢ်သးဆူၣ်လၢပုၤတဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လၢအဟူးဂဲၤမၤတၢ်ဟံးထီၣ်မူဒါဒီးခွဲးယာ်လီၤဆီတဖၣ်လၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်အီးစတြလယၢအခါဆူညါအက့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,န့ၣ်ဟံးဃုာ်ထီၣ်သးလၢခိၣ်ဃၢၤဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်,ပုၤမ့ၢ်သးမၤကလီတၢ်လၢကမၤပုၤဂ့ၢ်ဝီဒီးပုၤတဝါအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ,ဟံးဃုာ်ထီၣ်သးလၢခွဲးယာ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ကရၢကရိဒီးဟံးဃုာ်ဟံးဂီၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢထံဂ့ၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအပူၤသ့လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်သ့မ့ၢ်ကျိၤကျဲအကါဒိၣ်အဂၤတခါလၢန့ၣ်လီၤမၤစၢၤတၢ်လီၤလီၤဆူအီးစတြလယၢအပူၤတဝါဒီးမ့ၢ်သဲးစးတၢ်ဘျုအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.

ခိသ့န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢကျိၣ်စူလုးန့ၣ်အကျိၤ,မၤန့ၣ်လၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအပူၤ,မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဘျုလီၤစ့ဒီးတၢ်အံၤဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်အီၤခိဖျိATOန့ၣ်လီၤ. ပနံၣ်ပီးလီဒီးတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအါတက့ၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ထၢတၢ်ဒိတၢ်သ့လၢအဂီၢ်လီၤ. ATO ဖဲးမၤတၢ်လၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်ထံဖိ ကီၢ်ဖိလဲလၢသ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒိတၢ်သ့အခွဲးအယာ်တဖၣ်ဒီးအမူအဒါလၢတၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်သ့အနီၢ်ဂံၢ်နီၢ်ဒူးဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ဘျုးန့ၣ်ဖျိၣ်အါမၤလၢအီးစတြလယၢဖိတဖၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်သးခဲဘၣ်လၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်သ့ဝဲခိဖျိတၢ်ဒိတၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒိတၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်တၢ်သ့အီၤလၢတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်လၢအဟံးဃုာ်ပဒိၣ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွဲၢ်ထွဲကဟ့ၣ်ယာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,တၢ်ဒိသဒၢ,ကျဲတဖၣ်ဒီးလုၢ်မ့ၢ်အူကျဲတဖၣ်ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘာတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျိတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ဒီးဟ့ၣ်ခိသ့အယီ,န့ၣ်ဆိၣ်ထွဲဝဲဒၣ်ပဒိၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအကါဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢအီးစတြလယၢအပူၤတဝါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စၢဒီးဟီၣ်ကဝီၤအပဒိၣ်တဖၣ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤအခါစၢၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးထၢဖျိၣ်ဝဲတၢ်ဒိတၢ်သ့တဖၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤစၢၤဒူးကဲထီၣ်အီးစတြလယၢဒိထံကီၢ်တဘျီလၢအမ့ၢ်အခုၣ်ဒီးအထူးအတီၤတဘျီလၢမ့ၢ်မဆါတနံၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ်သၢ

ပဒိၣ်ပပှၢဒီးတၢ်ဘျၢ သဲစးလၢအီး
စၢ်တြၢလၢယါအပူၤ

ပဒိဋ္ဌိပပုဒ်ဒီးတၢ်ဘျၢ သဲစးလၢအီးစတြ လယါအပူၤ

ဖဲတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအမူးအပူၤန့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်လၢနကစၢ်ကဖီထီၣ်ဒီးလူၤဟံၣ်မၤထွဲအီးစတြလယါအတၢ်ဘျၢသဲစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယါပဒိဋ္ဌိအသန့မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ပၣ်လံာ်မ့ၢ်ထံရံၣ်ဒၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနကန့ၢ်ပၢ်ပဒိဋ္ဌိပပုဒ်သန့တခါအံၤ,မ့ၢ်တၢ်ဘျၢသဲစးတဖၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢလံာ်မဲထံရံၣ်ဒၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံာ်အပူၤလၢကျဲၣ်လဲၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၣ်ပၤဆၢအီၤလၢကျဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအကါဒိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကန့ၢ်ပၢ်မ့ၢ်န့ၣ်,ဒံထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤအသိး,အိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢကတဲထီၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဒုးလဲၣ်တရဲၣ်ကီၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ယအိၣ်ဒီးတၢ်လၢယစံးသ့ၣ်လဲၣ်.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖး

ဒ်တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤအီၤလၢအဆၢဒိၣ် ၂ အပူၤအသိး,လၢအီးစတြလယါအပူၤ,ထံဖိကီၢ်ဖိလၢအသးန့ၣ်အိၣ်၁၈န့ၣ်မ့ၢ်ဆူအဖီမိၣ်ကဘၣ်ဩန့ၣ်လီၤအသးလၢအကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢကီၢ်စၢဖျိၣ်,ကီၢ်စံာ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်ဃုထၢတဖၣ်ဒီးတၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးအတၢ်မၤတခါလၢတၢ်ကဆိတလဲထံကီၢ်တၢ်ဘျၢသဲစးအိၣ်သ့ၣ်အဂီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအီးစတြလယါပၣ်လံာ်မဲထံရံၣ်ဒၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံာ်အပူၤ,ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ကတိၤတဲတၢ်ခွဲးယၢ်လၢမ့ၢ်အီးစတြလယါအံၤတၢ်ကပၤဆၢအီၤဒ်လဲၣ်ခီဖျိတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးဆူပူၤတဂၤလၢအကကဲခါစးအဝဲသ့ၣ်လၢဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဩန့ၣ်လီၤနသးမ့ၢ်တဘၣ်ဝဲဒၣ်တခါ,တဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဃုထၢတခါအဂီၢ်တသ့ဘၣ်.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးမ့ၢ်တၢ်လၢပုၤကဘၣ်မၤ,မ့ၢ်တမၤအိၣ်တသ့လၢအီးစတြလယါအတၢ်ဃုထၢတဖၣ်အဂီၢ်,မ့ၢ်တမ့ၢ်ဖဲတၢ်ထၢဖျိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးတခါလၢတၢ်ကဆိတလဲထံကီၢ်တၢ်ဘျၢသဲစးအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Australian Electoral Commission (AEC) (အီးစတြလယါတၢ်ဃုထၢအိၣ်မံးရှၢၣ်) မ့ၢ်ခီၣ်မိၣ်ဝါးအကရၢတခါလၢအမူအဒါအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကမၤဝဲဒၣ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်အတၢ်ဃုထၢတဖၣ်ဒီးတၢ်ထၢကမ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်သးတဖၣ်ဒီးပၤဃာ်ခီၣ်မိၣ်ဝါးပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးသ့တဖၣ်အစရီၣ်န့ၣ်လီၤ. AEC မ့ၢ်ကရၢသဘျၢတဘၣ်ဃးဒီးပဒိဋ္ဌိဘၣ်. ထံရှၢၣ်ကီၢ်သဲးအကရၢတဖၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤလၢပဒိဋ္ဌိပပုဒ်အပူၤလုၢ်ဘၢ AEC အတၢ်ဆၢတံာ်တဖၣ်တသ့ဘၣ်.

လၢအီးစတြလယါအပူၤ,တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဃုထၢတခါအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးခူသ့ၣ်,အဃိနသဘျၢဒီးပူၤဖျဲးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢပုၤဒီးဃုထၢအသးတဂၤလၢလၢအဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်လၢနဃုထၢလၢနကတဲဘၣ်ပုၤအဂၤဒီးပုၤလၢနဃုထၢဘၣ်ဒီးမတၤတဂၤမးတၢ်တပျဲအီၤလၢအကသ့ၣ်ပုၤလၢနဟ့ၣ်တၢ်ဖးန့ၣ်ဘၣ်. ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဃုထၢတခါအဂီၢ်ဒီးန့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်အဂ့ၢ်အခါလၢအဂ့ၢ်တခါဘၣ်ဒီးဘၣ်တဘၣ်တၢ်ကဃုအိၣ်လိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးမ့ၢ်ကျိၤကွၢ်တဘၣ်လၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်ပုၤကမ့ၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကတဲဘၣ်တၢ်လၢမ့ၢ်မတၤကပၤတၢ်ဒီးကဲခါစးအဝဲသ့ၣ်လၢဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထုးဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီးန့ၣ်ခါစးတဖၣ်

အီးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဆဲးကျိးအဝဲသ့ၣ်အခါစးလၢအဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤတဖၣ်လၢတၢ်ကထုးဖျါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးပဒိဋ္ဌိအဖီလစံာ်န့ၣ်သ့လီၤ. လၢကျိၤကျဲၣ်ဒ်အံၤအဃိ,ပုၤအီးစတြလယါဖဲခဲလၢအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်တဲဘၣ်တၢ်အခွဲးယၢ်လၢပဒိဋ္ဌိအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျၢသဲစးတဖၣ်ဒီးဖီလစံာ်တဖၣ်အပူၤသ့လီၤ. ဖဲထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤမ့ၢ်တဘၣ်အဝဲအခါစးလၢတၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤလၢသဲစးတၢ်ဘျၢတခါတၢ်ကလိၣ်ဆိတလဲအီၤအခါန့ၣ်,ခါစးလၢဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဘၣ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဆးတၢ်လၢပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

မၤပသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ပဒိၣ်ပပုၤအနူၤလၢကျဲၣ်လဲၣ်.

ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်

ဖဲပုၤ British ဖိအိၣ်ဆိးဆိလီၤအသးဝံၤ ဒီးတချုး ၁၉၀၁,အီးစတြလယါအိၣ်ဒီး British အခီလန့ၣ်လၢအပၤလီၤဒၣ်အကစၢ်အသးယုဘျုးန့ၣ်လီၤ.

ခီလန့ၣ်တခါစုၣ်အိၣ်ဒီးအကစၢ်အတၢ်ဘျုးသဲးခိၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဒီသဒၢ,တၢ်သုးလီၤသုးကျဲ,လံာ်ပရၢတၢ်ဖိးတၢ်မၤ,ပနံၣ်တၢ်ကၤဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤန့ၣ်လီၤ. သန့က့ၤ,တၢ်အံၤဒုးကဲထီၣ်တၢ်ခိၣ်လၢခီလန့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤဒီးတၢ်တီထီၣ်ဆၢလီၤလၢခီလန့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်အပူၤဒိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးကဘျုးဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ဟံၤတၢ်ဘျုးသဲးလၢကီၢ်အဆၢတဖၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ခီလန့ၣ်လၢအလီၤဆိလီၤအသးတဖၣ်အံၤအတၢ်ဒီသဒၢအကျဲၤအကျဲၤစုၣ်ကီးစၢ်ဝဲလီၤ.

ဒ်တၢ်အစၢတခါအသိး,ပုၤကညီတဖၣ်အံၤဒုးထီးဖျိၣ်ခီလန့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်တဘျုးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအကါဒိၣ်န့ၣ်တၢ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်အီးစတြလယါဒီကလုာ်ကွၢ်ပနီၣ်စးထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤခိၣ်လီၤကွဲးအကရူၢ်တဖၣ်ကဲခါၣ် စးလၢအီးစတြလယါအဂီၢ်လၢ ဘီမုၢ်ထံကီၢ်အဂၤတဖၣ်အမဲၤဒီးအီးစတြလယါ အလုာ်အ လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်ကဲထီၣ်ပသီထီၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဝဲသးဆၢတဖၣ်,ထါတဖၣ်,တၢ်တဲတဖၣ်ဒီးဒွဲလၢလၢအမၤဟူသ့ၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီးဖျိၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်မုၢ်မးတၢ်မၤအကီၢ်အခဲတခါသန့က့ၤ,ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၤပူၤဝဲအသိး,တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ်အီးစတြလယါကတီၢ်ဃီကဲထီၣ်တၢ်အနီၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲယနူၤအါရဲၤသီ ၁၉၀၁န့ၣ်န့ၣ်,ခီလန့ၣ်တဖၣ်ဟံၤဖျိၣ်ထီၣ် အသးဆူကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ဒီးကီးလီၤအသးဒ် Commonwealth of Australia န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါသဲးစးတၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်

Commonwealth of Australia Constitution Act 1900 (ခိၣ်မိဝါးအီးစတြလယါတၢ်ဘျုးသဲးစးခိၣ်သ့ၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ၁၉၀၀) (အီးစတြလယါအတၢ်ဘျုးသဲးစး)န့ၣ်မ့ၢ်သဲးစးအလံာ်တီလံာ်မိတဘျုးလၢအဟံၤလီၤဂံၢ်ခိၣ်ထဲးတၢ်ဘျုးတဖၣ်လၢအီးစတြလယါပဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယါတၢ်ဘျုးသဲးစးခိၣ်သ့ၣ်အံၤအခိၣ်ထဲးခိၣ်ဘီန့ၣ်တၢ်ဟံၤလီၤအံၤဒ် တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး British ဘျီၣ်ဒိၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖဲ ၁၉၀၀န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလိယနူၤအါရဲၤ ၁ သီ ၁၉၀၁န့ၣ်န့ၣ်, အီးစတြလယါအတၢ်ဘျုးသဲးစးခိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်မၤတၢ်ဒီးအီးစတြလယါအခီလန့ၣ်တဖၣ်ကဲထီၣ်ထံကီၢ်သဘျုးတဖၣ်-အီးစတြလယါခိၣ်မိဝါးန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါအသဲးစးတၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်အသ့ၣ်ထီၣ် အီးစတြလယါအခိၣ်မိဝါးအဘျီၣ်ဒိၣ်,လၢအဟံၤဃုာ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါၣ်စးတဖၣ်ဒီး ဘျီၣ်ဒိၣ်ထဲးတခါန့ၣ်လီၤ. သဲးစးတၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်စုၣ်ကီး အီးစတြလယါအကွီၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်,လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤအလၢအပူၤလၢကသ့ၣ်ဒီးထုးထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ အီးစတြလယါအပူၤအခီပညီန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါဖိတဖၣ်ဆိတလဲအီးစတြလယါအသဲးစးတၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်ခီဖျိတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးတခါ,အဒိဒ်သိး ၁၉၆၇ န့ၣ်တၢ် ထၢဖျိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးဖဲပုၤအီးစတြလယါဖိအမုးကယၤအါန့ၢ် ၉၀ ဟ့ၣ် ဃီတၢ်ဖးလၢအစံး "မုၢ်" လၢတၢ်ကပျဲ Aboriginal ထူလံာ်ဖိတဖၣ်လၢ တၢ် ကဂံၢ်ဒွဲးအီၤလၢ ထံဖိကီၢ်ဖိအစရီ အပူၤန့ၣ် လီၤ.

လၢတၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်သးတခါအပူၤ,တၢ်ကလိၣ်ဘၣ်"ပုၤအနီၢ်ဂံၢ်အါခံဘျီအဂီၢ်"လၢတၢ်ကဆိတလဲ အီးစတြလယါအသဲးစး တၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်,ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးအါကတၢ်လၢကီၢ်စၢ်ဒီး ထံကီၢ်ဒိတဘျုးအပတီၢ်ခါလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဆိတလဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါအတၢ်ဘျုးသဲးစးခိၣ်သ့ၣ်

အစိုးရ၏ အမိန့်အာဏာကို မည်သို့ထိန်းချုပ်မည်နည်း။

ဩစတြေးလျားနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် လူအဖွဲ့တစ်စုက အာဏာအလုံးစုံကို သိမ်းပိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်တားဆီးရန်အတွက် အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဥပဒေပြုရေးအာဏာ (ပါလီမန်)၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ (ဥပမာ ဘုရင်ခံချုပ်) နှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာ (တရားသူကြီးများ) ကြား ခွဲဝေထားသည်။

ဥပဒေပြုမှုအာဏာ

ဥပဒေပြုမှုအာဏာသည် ဥပဒေများကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန် လွှတ်တော်၌ အာဏာရှိသည်။ လွှတ်တော်သည် ဩစတြေးလျားနိုင်ငံရှိ ဥပဒေများ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်နှင့် ပြောင်းလဲရန် အာဏာရှိသည်။ လွှတ်တော်အား ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်ဖွဲ့စည်းထားပြီး ၎င်းတို့ကို ဩစတြေးလျားပြည်သူလူထုက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြသည်။

အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ

အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် တရားဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် အခွင့်အာဏာဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့စဉ် ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဩစတြေးလျားနိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးများနှင့် ဘုရင်ခံချုပ်တို့ပါဝင်ကြသည်။ ဝန်ကြီးများသည် အစိုးရဌာနများအတွက် တာဝန်ရှိကြသည်။

တရားစီရင်ရေးအာဏာ

တရားသူကြီးများထံ၌ တရားဥပဒေကို ကျင့်သုံးရန်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ရန် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ တရားရုံးများနှင့် တရားသူကြီးများသည် လွှတ်တော်နှင့် အစိုးရတို့ နှင့်မဆိုင်ဘဲ သီးခြားလွတ်လပ်မှုရှိသည်။

ဤအခွင့်အာဏာများကို ဩစတြေးလျားဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ထည့်သွင်းရေးသားထားသည်။

ဩစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၏ အဓိပတိမှာ မည်သူနည်း။

အီးစတြေလယါကီအိန်ဒိုမိုနားဒိုအီးစတြေလယါအ စီပ၊ တာဒိုဒိုစီပ၊ Charles III နှင့်လီ။

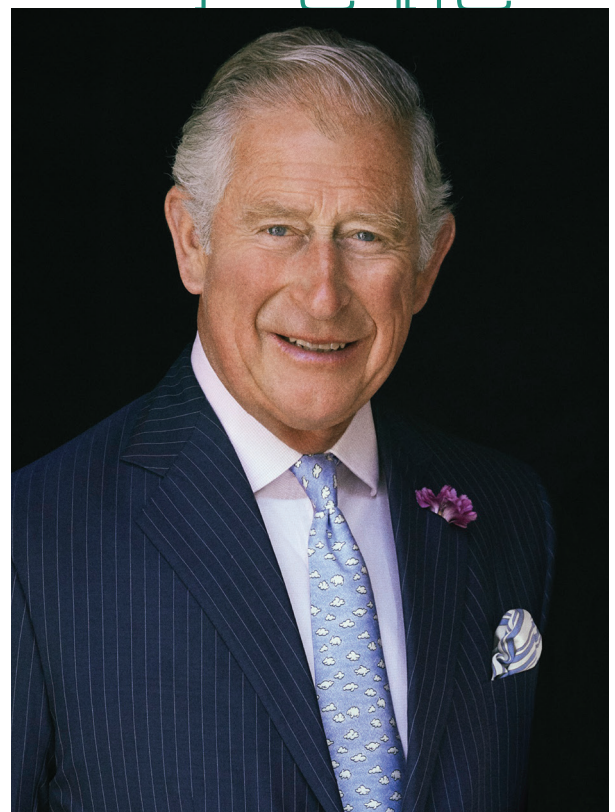
အီးစတြေလယါအစီပ၊ယူထာထီပဒိုဒိုခိုကျ် (Governor-General) ဒ်အ ခာ်စလီအီးစတြေလယါ အပူ၊လီအဟုန်ကူဝဲဒိုအီးစတြေလယါကီတိုခိုကျ် နှင့်လီ။ ဘုရင်ခံချုပ်သည် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း အားလုံးတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု နှင့်မဆိုင် သီးခြားလွတ်လပ်မှုရှိသည်။ စီပ၊အံတအိုဒိုဒီးတန်၊ဘာ်တန်၊တန်၊ တာပ၊ဆုထံကီဘာ်။

ကီစဲာ်တဘုာ်စုာ်အိုဒိုဒီးပဒိုဒိုခိုကျ်လီအကဲခာ်စးတာလီစီပ၊အဂီဒီး အမူဒီနုာ်တမံ၊ဃီဒ်ပဒိုဒိုခိုကျ်အသီးလီ။

စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ်

အီးစတြေလယါအံမိုာ်ဒိုဒိုကီတဘုာ်လီအအိုဒိုဒီးထံကီတာ်ဘျာ်ခိုသုာ်အစီ၊ လိုာ်စီပ၊သနုတဘုာ်၊အစီပညီနုာ်စီပ၊မိုာ်အီးစတြေလယါကီအခိုာ်၊သနုကုက ဘာ်မ၊တာ်လီအအိုဒိုလီ၊လီဒီးထံကီတာ်ဘျာ်ခိုသုာ် အသီးလီ။ ဒ်စီပ၊အသီး တအိုာ်ဆီးလီအီးစတြေလယါ ဘာ်၊အစီ၊ကမီ၊နုာ်ဟုာ်လီ၊ဝဲဒိုဒိုခိုကျ်လီအစီ၊စတြေလယါအပူ၊လီ။

ဩစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၏ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် ယင်းသို့ပေါင်းစည်း ခြင်းဖြင့် တမူထူးခြားသော ဩစတြေးလျားနိုင်ငံစနစ်ဖြစ်လာစေမည့် ဗြိတိသျှ နှင့် မြောက်အမေရိက ထုံးတမ်းစဉ်လာများအပေါ်ရောင်ပြန်ဟပ်နေပါသည်။ ဩစတြေးလျားနိုင်ငံ၏ စနစ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင်မှာ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည်။

ဂုဏ်သတင်း ကြီးကျယ်ခန်းနားသော ဘုရင်ကြီး ချားလ် တတိယမြောက် (His Majesty King Charles III)

ဘုရင်ခံချုပ်၏ ကဏ္ဍ

ဘုရင်ခံချုပ်သည် အစိုးရ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမဟုတ်ဘဲ ကြားနေရမည်ဖြစ်သည်။

ဘုရင်ခံချုပ်၏ တာဝန်များမှာ -

- သြစတြေးလျားနိုင်ငံလွှတ်တော်က အတည်ပြုပေးသည့် ဥပဒေမူကြမ်းများ (Bills) အား ဥပဒေဖြစ်လာရန် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။ (၎င်းကို တော်ဝင်သဘောတူညီချက် (Royal Assent) ဟု ခေါ်သည်)
- အခမ်းအနားတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်သည်
- သြစတြေးလျားအစိုးရနှင့် ၎င်း၏ ဝန်ကြီးများ၊ နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးများနှင့် အခြားအရာရှိများတို့၏ ခန့်အပ်ခံရခြင်းများကို လက်ခံအတည်ပြုသည်
- ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်သည်
- သြစတြေးလျားနိုင်ငံ တပ်မတော်၏ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အဖြစ် ထမ်းဆောင်သည်။

ဘုရင်ခံချုပ်တွင် သီးသန့်အခြေအနေများ၌သာ အသုံးပြုရန် ‘သီးသန့်အာဏာများ’ (reserve powers) ဟု ခေါ်သော အထူးအာဏာများလည်း ရှိသေးသည်။

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၏ အချို့သော ခေါင်းဆောင်များကား မည်သူတို့နည်း။

နိုင်ငံတော်အဓိပတိ

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်၏ ဘုရင် (King of Australia)

ဘုရင်ခံချုပ်

အဓိပတိ၏ သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်ရှိ ကိုယ်စားလှယ်

ဘုရင်ခံ

သြစတြေးလျား ပြည်နယ်တစ်ခုစီရှိသော အဓိပတိ၏ ကိုယ်စားလှယ်

ဝန်ကြီးချုပ်

သြစတြေးလျနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင်

ဝန်ကြီးချုပ်

ပြည်နယ်အစိုးရတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်

ဝန်ကြီးချုပ်

ဒေသအစိုးရတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်

အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီး

အစိုးရအဖွဲ့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအား တာဝန်ယူရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့တစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်က ရွေးချယ်သော လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦး

လွှတ်တော်အမတ် (MP)

သြစတြေးလျားနိုင်ငံလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရှိသည့် သြစတြေးလျားပြည်သူလူထု၏ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်

အထက်လွှတ်တော်အမတ်

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်လွှတ်တော်ရှိသော ပြည်နယ်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဒေသတစ်ခု၏ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်

မြို့တော်ဝန် သို့မဟုတ် မြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ

မြို့နယ်အစိုးရတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်

ကောင်စီဝင်

မြို့နယ်ကောင်စီတစ်ခု၏ ရွေးကောက်ခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော်ကို မည်သို့အုပ်ချုပ်သနည်း။

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော် အစိုးရ

သြစတြေးလျားနိုင်ငံတော် အစိုးရကို ပြည်ထောင်စု (Federal) အစိုးရ သို့မဟုတ် ဓနသဟာယ (Commonwealth) အစိုးရဟုလည်း ခေါ်သည်။ အစိုးရကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသော သြစတြေးလျားပါလီမန် အဖွဲ့ဝင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ -

- အောက်လွှတ်တော်
- အထက်လွှတ်တော်။

နိုင်ငံတော်ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု၌ သြစတြေးလျားပြည်သူလူထုက လွှတ်တော်တစ်ခု၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်ရန် ဆန္ဒမဲပေးကြသည်။

အောက်လွှတ်တော် (House of Representatives)

အောက်လွှတ်တော်သည် ဩစတြေးလျား လွှတ်တော်အတွင်းရှိ လွှတ်တော်များအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်၏ အခြားအမည်များမှာ Lower House သို့မဟုတ် People's House ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ဩစတြေးလျားနိုင်ငံကို ပြည်ထောင်စု၏ မဲဆန္ဒနယ်များအဖြစ် ပိုင်းခြားထားသည်။ လွှတ်တော်အမတ်များ (Members of Parliament (MPs)) သည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်ရှိ လူများကို ကိုယ်စားပြုသည်။

ပြည်နယ်နှင့် ဒေသတစ်ခုစီတို့၏ လွှတ်တော်အမတ် အရေအတွက်ကို ၎င်းပြည်နယ်နှင့် ဒေသတို့၏ လူဦးရေ အရေအတွက်ပေါ် အခြေခံသည်။ ခြုံငုံရလျှင်အောက်လွှတ်တော်တွင် အမတ်စုစုပေါင်း 150 ကျော် ရှိပါသည်။

ပါလီမန်အမတ်များနှင့် အထက်လွှတ်တော်အမတ်များသည် ဩစတြေးလျားပါလီမန်အတွင်း ဥပဒေသစ်များအတွက် အဆိုပြုချက်များကို အခြေအတင်ဆွေးနွေးကြသည်။ အောက်လွှတ်တော်၏ တာဝန်မှာ ဥပဒေသစ်များကို ပြဌာန်းခြင်း သို့မဟုတ် တည်ဆဲဥပဒေများကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်းတို့အား စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်း၊ဝေဖန်ဆွေးနွေး၍ မဲခွဲရွေးချယ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အတွက် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ဆွေးနွေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အောက်လွှတ်တော် (House of Representatives)

အထက်လွှတ်တော် (Senate)

အထက်လွှတ်တော်သည် ဩစတြေးလျားပါလီမန်ရှိ အခြားလွှတ်တော်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော်ကို တစ်ခါတစ်ရံ Upper House သို့မဟုတ် House of Review သို့မဟုတ် States' House ဟုခေါ်ကြသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီမှ မဲဆန္ဒရှင်များသည် အထက်လွှတ်တော်တွင် ၎င်းတို့အား ကိုယ်စားပြုပေးမည့် အထက်လွှတ်တော်အမတ်များကိုလည်း ရွေးချယ်ကြသည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်များ၏ လူဦးရေအရွယ်အစားကို ပဓာနမထားဘဲ ပြည်နယ်များအား ညီမျှစွာ ကိုယ်စားပြုထားသည်။ အထက်လွှတ်တော်အမတ် စုစုပေါင်း 76 ဦးရှိသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီမှ လွှတ်တော်အမတ် 12 ဦးရွေးချယ်တင်မြှောက်ပြီး ဩစတြေးလျားမြို့တော်ဒေသနှင့် မြောက်ပိုင်းဒေသတစ်ခုစီမှ လွှတ်တော်အမတ်နှစ်ဦးစီရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

အထက်လွှတ်တော်အမတ်များသည်လည်း ဥပဒေသစ်များ ပြဌာန်းခြင်း သို့မဟုတ် တည်ဆဲဥပဒေများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများတို့အား စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်း၊ ဝေဖန်ဆွေးနွေး၍ မဲခွဲရွေးချယ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အတွက် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြသည်။

အထက်လွှတ်တော် (Senate)

ပြည်နယ်နှင့် ဒေသအစိုးရ

ဩစတြေးလျားနိုင်ငံ၌ ပြည်နယ်ခြောက်ခုနှင့် ပြည်မဒေသနှစ်ခု ရှိသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လွှတ်တော်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများရှိကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့် ဒေသအစိုးရများကို ၎င်းတို့၏ မြို့တော်များ၌ အခြေစိုက်ထားကြသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်မှာ ဝန်ကြီးချုပ် (Premier) ဖြစ်ပြီး၊ ဒေသအစိုးရတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်မှာ ဝန်ကြီးချုပ် (Chief Minister) ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်အစိုးရများသည်လည်း ဩစတြေးလျနိုင်ငံတော် အစိုးရနည်းတူ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီတွင် ဘုရင်ခံတစ်ဦးသည် ဩစတြေးလျနိုင်ငံတော် ဘုရင်ကြီး (King of Australia) ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် ဘုရင်ခံချုပ်က အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (Administrator) တစ်ဦးကို ခန့်အပ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတစ်ဦး၏ ကဏ္ဍနှင့် ဝတ္တရားများသည် ပြည်နယ်ဘုရင်ခံတစ်ဦးနှင့် ဆင်တူဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်များတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော ရပိုင်ခွင့်များရှိပြီး ဒေသများတွင် မရှိပါ။ ပြည်နယ်များတွင် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် ဥပဒေများ ပြဌာန်းခွင့်ရှိပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဥပဒေများကို ဩစတြေးလျား အစိုးရက မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို ပြောင်းလဲနိုင် သို့မဟုတ် ရုတ်သိမ်းနိုင်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် ဒေသရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဩစတြေးလျားနိုင်ငံသားများက ၎င်းတို့၏အရပ်ဒေသအတွက် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကို မဲပေးရွေးချယ်သည်။ ဤကိုယ်စားလှယ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် ဒေသလွှတ်တော်အမတ်များ ဖြစ်လာသည်။

မြို့နယ်အစိုးရ

ပြည်နယ်များနှင့် မြောက်ပိုင်းဒေသတို့အား မြို့နယ်အစိုးရဆိုင်ရာ နယ်မြေများအဖြစ် ပိုင်းခွဲထားသည်။ ၎င်းတို့ကို မြို့တော်များ၊ မြို့နယ်များ၊ မြို့များ သို့မဟုတ် မြို့နီစပယ်အဖွဲ့များဟု ခေါ်နိုင်ကောင်းသည်။ နယ်မြေတစ်ခုစီတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ရုပ်ကွက်ကောင်စီများ ရှိကြသည်။ ရုပ်ကွက်ကောင်စီများ၌ အရပ်ဒေသအတွင်းရှိ လူထုအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများကို စီစဉ်ရန်နှင့် ဆောင်ရွက်ပေးရန်တို့အတွက် တာဝန်ရှိကြသည်။ မြို့နယ်အစိုးရနယ်မြေတစ်ခုစီရှိသော နိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့၏ ရုပ်ကွက်ကောင်စီဝင်များကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

ပဒိဋ္ဌာပတိသုတ္တံတော်မူလှည့်.

တော်လီဆီအိဉ်သုတ္တံပဒိဋ္ဌာပတိအဘိဓာန်စာမူဝဲဒဉ်,တၢ်ဖဲတၢ်မၤနီၤန့ၢ်ကဒ်သီးလိာ်အသး,သနၢ်ကွဲးပဒိဋ္ဌာပတိတခါစုၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအလီၤဆီလိာ်အသးန့ၢ်လီၤ.

အိးစုၣ်လၢယါအပဒိဋ္ဌာပတိအံၤအမူအဒါအိဉ်ဝဲဒဉ်လၢ-

တၢ်ခိတၢ်သွဲ
ထံကီၢ်မုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်အတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျိၤ
တၢ်သုးလီၤသုးကျဲးယုးယုးမၤဒီးတၢ်ကဲထံကီၢ်ဖိ
တၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်မၤစၢၤ
လံာ်ပရၢတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျိးအပုၤယဲၤဘျးစဲ
ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ(ပုၤစုၣ်ဒီးတၢ်ဖိယီၤဖိအတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ)
တၢ်ဒီသဒါ
တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤဒီးတၢ်မၤပနီၣ်တၢ်ကၤ
ကဘီၤယုၤပျီၤဒီးကလံာ်တၢ်ပူၤဖျဲး
ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤဂ့ၢ်ဝီ(တၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ်ဒီးထံကီၢ်အဂၤတဖၣ်)

ကီၢ်စဲးဒီးဟီၣ်ကဝီၤပဒိဋ္ဌာပတိအမူအဒါအိဉ်သုတ္တံအိဉ်ဝဲဒဉ်လၢ-

တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးတၢ်အိဉ်ဆူၣ်အိဉ်ဆူၣ်အတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်
ကွီတဖၣ်
ကျဲးဒီးလုၢ်မုၢ်အူၤအကျဲးတဖၣ်
သုၣ်ပုၤ
ပၤကီၢ်ဒီးတၢ်တီၣ်ဆူၣ်ပုၤဆါအတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်
ကမုၢ်တၢ်တီၣ်ဆူၣ်လီၤ

လီၢ်ကဝီၤပဒိဋ္ဌာပတိ(ဒီး Australian Capital Territory)အိဉ်ဒီးမူဒါလၢ-

ကျဲးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်,တၢ်ဖိဂၢၢ်သိလုၢ်ကဟံၣ်တၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်
လီၢ်ကဝီၤကျဲးတဖၣ်,ကျဲးဆဲးဆဲးဖိတဖၣ်,တီၤ
ထံဘီကျိၤတဖၣ်
ကရၢၢ်တဖၣ်,တၢ်လိာ်ကွဲးအလီၢ်တဖၣ်,တၢ်ပိာ်ထံအလီၢ်တဖၣ်,တၢ်လိာ်ခိဉ်လိာ်ကွဲးအလီၢ်တဖၣ်
တၢ်လဲၤကသုၣ်ကသီခဲးဖဲအလီၢ်အကျဲးတဖၣ်ဒီးခါရဲဘဲအလီၢ်တဖၣ်
တၢ်အိဉ်တၢ်အိဉ်ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်ညၢၣ်အတၢ်သမံသမီးမၤကွၢ်
တၢ်ပၤဃာ်တၢ်သီတၢ်သဲဒီးဆဲးဖိကီၢ်ဖိ
တၢ်ထၢဖျိတၢ်ကမ့ၢ်
လီၢ်ကဝီၤလံာ်ရဲဒီးတဖၣ်,ဟီတၢ်သုၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးပုၤတၢ်အလီၢ်ခါသးတဖၣ်
ဖိသုၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုၤကယၢ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပုၤအတၢ်ဂ့ၢ်လီၤလီၤဆီတနီၤ
တၢ်သုၣ်ထီၣ်အတၢ်ပျဲးတဖၣ်
ပုၤဂ့ၢ်ဝီအတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲးလီၤ
လီၢ်ကဝီၤခိဉ်ယၢၤန့ၢ်ဆၢၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

မှ်ထံရှ်ကီၢ်သးအကရၢတဖၣ်မၤအမူအဒါလၢကျိၤကျဲလၢ တၢ်ပၤဆုၤဒုးလဲၤအီးစတြလယါအံၤဒဲလဲၣ်.

ထံရှ်ကီၢ်သးအကရၢတကရၢလၢအအိၣ်ဒီးပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးလၢအဒဲသးလိာ်အသးဘၣ်ဃးမှ်ထံကီၢ်အံၤတၢ်ကြးပၤဆုၤအံၤဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်ကရၢအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးတဖၣ်ဆူတၢ်ဘျၢသဲစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံရှ်ကီၢ်သးအကရၢလၢအအိၣ်လၢအီးစတြလယါတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် Liberal Party of Australia (အီးစတြလယါလံးဘၢၣ်ရၢၣ်ပၣ်တံၣ်), Australia Labor Party (အီးစတြလယါပုၤမၤတၢ်ဖိပၣ်တံၣ်), Nationals (ဒီကလၢၣ်) ဒီး Australian Greens (အီးစတြလယါလိာ်ဟ့ၣ်ဃၢၤန့ၣ်တၢ်ဝဲဒၣ်)တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘျီၣ်ဒိၣ်ဖိကရၢဖိတဖၣ်အံၤဘၣ်ထွဲဒီးထံရှ်ကီၢ်သးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အံၤလီၤ. တနီၤန့ၣ်တဘၣ်ထွဲဒီးထံရှ်ကီၢ်သးကရၢနီတဖၣ်ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ကိးအိၣ်ဒဲၣ်"သဘျု"တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအီးစတြလယါအပူၤပုၤကမုၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုလၢကဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးဒီးထံရှ်ကီၢ်သးတၢ်ကရၢကရိတခါဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဃုထၢကမၤဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

မှ်အီးစတြလယါအပဒိၣ်အံၤသ့ၣ်ထီၣ်အသးဒဲလဲၣ်.

ဖဲကီၢ်စဲၣ်စၢဖျိၣ်အတၢ်ဃုတခါဝဲအလီၢ်န့ၣ်, အီးစတြလယါအပဒိၣ်န့ၣ်ညီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်အသးဒီးဖျိကရၢတခါမ့ၢ်ကရၢအါဖုတၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးလၢအမ့ၢ် Houses of Representatives ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤအအါ ကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ကရၢတဖၣ်အံၤအခါကဲထီၣ်အီးစတြလယါအပဒိၣ်အခါ, Prime Minister ကိတိာ်ခိၣ်ကျါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကီၢ်စဲၣ်စၢဖျိၣ်အတၢ်ဃုတခါဝဲအလီၢ်န့ၣ်, ကရၢမ့ၢ်တမ့ၢ်ကရၢဟံၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဃုဒီး House of Representatives အနီၣ်ဂံၢ်အါကတၢ်ခါဖုတဖၣ်ထီၣ်အသးဒဲ Opposition (ပုၤထီၣ်ဒါတၢ်)တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အခါန့ၣ်တၢ်ကိးအိၣ်ဒဲၣ် Opposition တၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ကိတိာ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ကရၢဖိလၢအအိၣ်လၢ House of Representatives မ့ၢ်တမ့ၢ် Senators ဒဲသးအကကဲထီၣ်ကိတိာ်တဖၣ်လၢအီးစတြလယါပဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. Governor-General ဟံၣ်ဂံၢ်ကျါဝဲဒၣ် Prime Minister ဒီး ကိတိာ်တဖၣ်အဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်အကိတိာ်တဖၣ်အမူအဒါအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်လီၤလၢအအိၣ်လၢပဒိၣ်အပူၤ(လၢတၢ်ကိးအိၣ်ဒဲၣ်ကိတိာ်အလီၢ်အလၢ)အဒိဒဲသးတၢ်ဖဲတၢ်မၤပုၤထူလံၤဖိဂီၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ် ကျိၣ်စုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိတိာ်လၢအအိၣ်ဒီးကိတိာ်အလီၢ်အလၢလၢအကါဒိၣ်ကတၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ် Cabinet (ပဒိၣ်အပူၤကူၣ်လိာ်တၢ်တကရၢ), မ့ၢ်ပဒိၣ်အကရၢလၢမၤ ကဲထီၣ်တၢ်ဆၢတၢ်အခါသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

မှ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢတဖၣ်ဒဲ လဲၣ်.

အီးစတြလယါအဘျီၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤလၢကမၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ဆိတလဲသဲစးတၢ်ဘျၢလၢအီးစတြလယါအပူၤလၢအကဘၣ်ဘျးထံကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအီးစတြလယါအဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိတၢ်မ့ၢ်ဆုၤန့ၣ်လီၤလၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဘျၢသဲစးအသိတခါမ့ၢ်တမ့ၢ် ဆိတလဲသဲစးလၢအအိၣ်ဟံၣ်စၢလဲတခါန့ၣ်, တၢ်ဆုၤန့ၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကိးအိၣ်ဒဲၣ် 'Bill' (ဘူလ)န့ၣ်လီၤ.

ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါစးဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်ဆိကမိၣ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆး, ဂုၢ်လိာ်ဘျီၣ်လိာ်အသးဒီးဟ့ၣ်သကိးတၢ်ဖဲလၢတၢ်ကအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဝဲဒၣ်ဘူလတခါအံၤခါတအၢၣ်လီၤဘၣ် လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်ခါစးအကရၢဖိအါဂၤမ့ၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဝဲဒၣ်ဒီး Bill တခါအံၤန့ၣ်ဒီး, တၢ်အံၤကလဲၤဆူ Governor-General (ပဒိၣ်ခိၣ်ကျါ)အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

Governor-General (ပဒိၣ်ခိၣ်ကျါ) ဆဲးလီၤ Bill တခါအံၤဒဲသးကကဲထီၣ်တၢ်ဘျၢသဲစးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်ကိးအိၣ်ဒဲၣ် 'Royal Assent' န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်စဲၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤအဘျီၣ်ဒိၣ်တဖၣ်မၤကဲထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အကစၢ်အတၢ်ဘျၢသဲစးတဖၣ်လၢကျဲလၢအဒဲသးလိာ်အသးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

မ္းသဲစးတၢ်ဘျၢတဖၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ဒုးလူၤပိၣ်ထွဲအိၤဒ်လဲၣ်.

ကွီၢ်ဘျီၣ်တဖၣ်

ကွီၢ်ဘျီၣ်လၢအိၤစၢၤလၢယိတဖၣ်သဘျၢဝဲဒၣ်လီၤ. ကွီၢ်ဘျီၣ်တခါကဆၢတံၢ်ဝဲဒၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤမၤမ့ၢ်တမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်သဲးစးတၢ်ဘျၢဒီးဆၢတံၢ်လီၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဃၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွီၢ်ဘျီၣ်တဖၣ်မၤတၢ်ဆၢတံၢ်သ့ထဲဒၣ်လၢတၢ်အုၣ်သးလၢအန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်တဖၣ်ဒီးကွီၢ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်တဖၣ်

စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤအထီၤကတၢၢ်လၢကွီၢ်ဘျီၣ်တခါအပူၤလီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်သဘျၢဝဲဒၣ်ဒီးမတၤမးတဲအိၤလၢကမၤတၢ်ဆၢတံၢ်မနုၤလဲၣ်တသ့ဝဲဘၣ်.

စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ဒီးကွီၢ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အိၤခီဖျိပဒိၣ်, သန့က့ဖဲပဒိၣ်မ့ၢ်တထံၣ်ဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆၢတံၢ်တဖၣ်အခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်ထုးကွီၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤတသ့ဘၣ်.

စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢ

လၢအိၤစၢၤလၢယိအကွီၢ်ဘျီၣ်သန့အပူၤ, ပုၤကမ့ၢ်တဖၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ်ပုၤလၢအတၢ်ကမၤတအိၣ်တုၤလီၤလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ထံၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကမၤလၢကွီၢ်ဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒီးအိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢအကန့ၢ်ဖျါလၢကွီၢ်ဘျီၣ်အပူၤဃုာ်ဒီး ပီၤရီၤတဂၤအတၢ်ကတိၤခဲးစၢၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွီၢ်ဘျီၣ်ကသ့ဝဲဒၣ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢတဖၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤအပူၤလၢတၢ်ကဆၢတံၢ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤလူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်သဲးစးတၢ်ဘျၢခါန့ၣ်လီၤ.

စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢတဖၣ်အမူအဒါမ့ၢ်တၢ်ဆၢတံၢ်တၢ်လၢကွီၢ်ဘျီၣ်အပူၤဘၣ်ဃးမ့ၢ်ပုၤတဂၤအံၤအတၢ်ကမၤအိၣ်ခါမ့ၢ်တမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢမ့ၢ်အိၤစၢၤလၢယိထံဖိကီၢ်ဖိလၢအကဲပုၤမ့ၢ်ဆုၣ်မ့ၢ်ဂီၤဖိတဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဃုထၢကဆဲးအိၤလၢထီၣ်ရီၤကမ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိအကျါန့ၣ်

လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ရဲပုၤသဲးစးတၢ်ဘျၢလၢစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢအဂီၢ်လီၤ. လၢကွီၢ်မ့ၢ်အတၢ်ကျဲၤဘၢကျဲၤကွီၢ်တခါအပူၤ, ဖဲစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ကရၢမ့ၢ်ထံၣ်လၢပုၤတဂၤအတၢ်ကမၤအိၣ်န့ၣ်, စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ဆၢတံၢ်လီၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဃၣ်လီၤ.

ပၤကီၢ်

ပၤကီၢ်ဟံးဃာ်ပၤဃာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်လဲၤအသးဒ်တၢ်ဟံးဃာ်အသးလၢပုၤတဂၤအပူၤလီၤ. အဝဲသ့ၣ်အမူအဒါမ့ၢ်တၢ်ကဒိသဒါတၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်သဘျၢဝဲဒၣ်ဒီးပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပၤကီၢ်တဂၤမ့ၢ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢပုၤတဂၤမ့ၢ်မၤကမၤသဲးစးတၢ်ဘျၢတခါ, အဝဲသ့ၣ်ဖိၣ်န့ၣ်အိၤသ့ဝဲဒၣ်ဒီးဟဲစိၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆူသဲးစးတၢ်ဘျၢအကွီၢ်ဘျီၣ်အအိၣ်သ့လီၤ. ပၤကီၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢကွီၢ်ဘျီၣ်အပူၤ, သန့က့ကွီၢ်ဘျီၣ်ဆၢတံၢ်ဝဲဒၣ်လၢမ့ၢ်ပုၤတဂၤအံၤအတၢ်ကမၤအိၣ်ခါတအိၣ်ဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်စဲၣ်ဒီး Northern Territory အိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲအပၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟံးမၤတၢ်ဒီးကွီၢ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်စဲၣ်ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖီလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အိၤစၢၤလၢယိအိၣ်ဒီးဒီကလုာ်ပၤကီၢ်လၢတၢ်ကိးအိၣ် Australian Federal Police (AFP) (အိၤစၢၤလၢယိကီၢ်စဲၣ်စၢၤဖျိၣ် ပၤကီၢ်)န့ၣ်လီၤ. AFP ဃီထံသ့ၣ်ညါကွီၢ်မ့ၢ်လၢအထီၣ်ဒါကီၢ်စဲၣ်စၢၤဖျိၣ်အသဲးစးတၢ်ဘျၢတဖၣ်, အဒိန့ၣ်, တၢ်စိၢ်ဆါခူသ့ၣ်ကသံၣ်မူၤဘျီၣ်, ကွီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါဒီကလုာ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးကွီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါခိၣ်ဃၢန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. AFP အမူအဒါအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢထီၣ်ရီၤပၤကီၢ်အတၢ်မၤလၢအအိၣ်လၢ Australian Capital Territory န့ၣ်လီၤ.

ပၤကီၢ်ဒီးပုၤတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်လၢအိၤစၢၤလၢယိအပူၤလီၤ. နဟံးဖျါထီၣ်ကွီၢ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒီးမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢန့ၣ်လိာ်ကဝီၤပၤကီၢ်အအိၣ်သ့လီၤ.

လၢအိၤစၢၤလၢယိအပူၤ, တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးလၢသ့ဆိုးဆူပၤကီၢ်အအိၣ်မ့ၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်အအိၣ်အမုၢ်တခါလီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်တခါဖဲမ့ၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးလၢသ့ဆိုးတခါအူပၤကီၢ်အပဒိၣ်တဂၤအခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွို်မ့ၢ်တၢ်မၤကမၢ်သဲးစးတၢ်ဘျၢအိးစၢ်တြၢလယါအပူၤ

တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနီၤလၢနကမၤသ့ၣ်ညါနသးဒီးသဲးစးတၢ်ဘျၢလၢအိးစၢ်တြၢလယါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်လူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်အိးစၢ်တြၢလယါအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးန့ၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်တခါန့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကွို်န့ၣ်,မ့ၢ်လၢတၢ်တသ့ၣ်ညါတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်တၢ်ပျဲအကျဲဘၣ်.

ကွို်မ့ၢ်လၢအဒိၣ်အမ့ၢ်တနီၤဟံၣ်ဘျၢတၢ်မၤသံ,မၤတရီၤတပါ,သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤတရီၤတပါ,တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါပုၤကမၤမ့ၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်,တၢ်တမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခီဖျိတၢ်သုစုကဝဲ,အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ထံးအတၢ်ရဲလိာ်မ့ၢ်လိာ်ဒီးဖိသ့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်သးစၢ်လၢအသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲသ့ၣ်န့ၣ်ဖိသဲးစးအဖီလၢ,တၢ်နီၣ်သီလ့ၣ်ပျဲတၢ်လီၤပျဲလီၤဖုး,တၢ်အိၣ်ဒီးကသံမ့ၢ်ဘျီလၢတဖိသဲးစးဒီးတၢ်လီၤတၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤကိးဂၤဒဲးအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢအကအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိဃုာ်ဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်,တၢ်သကိးတဖၣ်ဒီးပုၤလၢအအဲၣ်ဘၣ်ဝဲတဂၤလၢအဂ့ၤဒီးပူၤဖျဲးန့ၣ်လီၤ. ဒံထံကီၢ်အဂၤတဖၣ်အသိး,တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအပူၤအဂၤတဂၤအဖီခိၣ်မ့ၢ်တၢ်တဖိသဲးစးတၢ်ဘျၢတခါလၢအိးစၢ်တြၢလယါဒီးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကွို်မ့ၢ်အဒိၣ်အမ့ၢ်တခါလီၤ. တၢ်အံၤဟံၣ်ဘျၢတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢဟံၣ်ပူၤဃီပူၤဒီးလၢနီၤဒီးမၤဝါဖျိအသးအဘၣ်စၢၤ,လၢတၢ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဟံၣ်ဘျၢတၢ်သကံၢ်ပဝးမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်မၤပျဲမၤဖုးလၢအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖီၣ်ဃးမၤဝါခီဖျိတၢ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ပျဲမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်မၤပျဲမၤဖုးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်ဟံၣ်ဘျၢတၢ်ဒိတီၢ်,တၢ်ဒုးအိၣ်လီၤဖျိဟံၣ်ဖိဃီဖိတဂၤလၢတၢ်သကိးဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်,မ့ၢ်တမ့ၢ်မၤပျဲမၤဖုးဖိသ့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဘျၢအိၣ်လၢဟံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်တၢ်တတူၢ်လိာ်အိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်အထီၣ်ဒါဝဲဒၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.

ပုၤတဂၤလၢအမၤဝဲဒၣ်ကွို်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ,ဟံၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဟံၣ်ခွဲးမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤဘၣ်လၢဃီပူၤသ့ၣ်လီၤ.

ပုၤနီၣ်တဂၤတဘျၢတူၢ်လိာ်တၢ်ရဲအိၣ်အၢအၢသီသီမ့ၢ်တမ့ၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအိၣ်ဘၣ်.

နမ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢန့ၣ်ညါအိၣ်အံၤမ့ၢ်လီၤဘၣ်လၢတဘျၢယိၣ်အပူၤန့ၣ်,နကြၢးဆဲးကျိးပၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ. နဒီးန့ၣ်ဘၣ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၤတၢ်ကျိးသ့ၣ်

www.respect.gov.au ဒီး www.1800respect.org.au

သီလ့ၣ်ကဟံၣ်တၢ်မၤကမၢ်သဲးစးတၢ်ဘျၢတဖၣ်

ကျဲးဒီးသီလ့ၣ်ကဟံၣ်တၢ်ဘျၢတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖီၣ်ဃးဃာ်အိၣ်ခီဖျိကီၢ်စၢ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်လူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်သီလ့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢအဂီၢ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်လိးပုၤလူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဆၢအိၣ်ဆူၣ်ဃီပူၤသ့ၣ်လီၤ. တၢ်ကနီၣ်သီလ့ၣ်လၢအိးစၢ်တြၢလယါအပူၤအဂီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးလိာ်ကဝီၤအပူၤနီၣ်သီလ့ၣ်အလဲးစ့ၣ်တဘျၢဒီးသီလ့ၣ်အနီၣ်ဂံၢ်တၢ်ကဘၣ်မၤနီၣ်ဃာ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကိးဂၤဒဲးလၢအလဲၤတၢ်ကွၢ်တၢ်ဒီးသီလ့ၣ်တခါကဘၣ်ဘၢဃာ်အသးဒီးလိာ်ဆူၣ်နီၤအယီၢ်တကိးတခါန့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်ဆဲးဒီးဖိသ့ၣ်သးစၢ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်လၢသီလ့ၣ်အလိာ်ဆူၣ်နီၤလၢတၢ်ပျဲအိၣ်အဖျါအပူၤလီၤ. သီလ့ၣ်အတၢ်ဘျၢသဲးစးတဖၣ်န့ၣ်ဃးဒိၣ်မးလီၤ. တၢ်သူၤကသံၣ်မူၤဘျီတဖၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်အကျဲသဲးအကံၢ်အပတီၢ်မ့ၢ်အါန့ၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဃာ်အဖီခိၣ်ဒီးနမ့ၢ်နီၣ်သီလ့ၣ်န့ၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တဖိသဲးစးတၢ်ဘျၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သူၤလီၤတစိစိတဖၣ်နီၣ်သီလ့ၣ်အခါမ့ၢ်စ့ၣ်ကိးတၢ်လၢအထီၣ်ဒါတၢ်ဘျၢသဲးစးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ်လွံၣ်

အီးစတြလယၣ်ဖိအလုၣ် အပူၤတဖၣ်

အီးစတြလယပ်ဖိအလုအပူတဖှ်

အီးစတြလယပ်ဖိအလုအပူနီဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်သဘျၢတၢ်ဟံကဲ လိာ်အသးဒီးတၢ်တုၤသီးထဲသီးဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ထဲသီးတုၤသီးသ့တဖှ် အံၤမ့ၢ် တၢ်န့ၣ်ကဲတၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢအီးစတြလယပ်ဖိအကအိၣ်ဘၣ်ပူၤဖျဲးဖျဲး ထူးတီးဒီးပူၤတၢ်လၢအမုၢ်အခၣ်တခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ပလုၢ်ပပူၤတဖှ်န့ၣ်ဖျါဒီးဒုးလိာ်ဖးထီၣ်ပထံပကီၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကွၢ်အ ဂီၤအယီၤဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တခါလၢပူၤအါဒါဂါအိၣ်ဒီးကဲထီၣ်အီးစတြလ ယပ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲအီးစတြလယပ်ဖိအထံဖိကီၢ်ဖိန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်မူဝဲဒၣ်တၢ်အလုအ ပူၤသ့တဖှ်အံၤလၢနကိးနံၤဒဲးတၢ်အိၣ်မူအပူၤဒီးလၢနလီၢ်ကဝီၤပူၤတ ဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနကနီၢ်ပၢၢ်ဝဲဒၣ်တၢ် အလုအပူၤသ့တဖှ်အံၤလၢ ပူၤအီးစတြလယပ်ဖိမဲလၢန့ၣ်တၢ်မုၢ်လၢ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢအကဘၣ်ပးကဲတၢ်အံၤ ရၤလီၤအီးဒီးစိကဖိထီၣ်အီးန့ၣ်လီၤ.

ပလုၢ်ပပူၤတဖှ်

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢသဲးစးတၢ်ဘျၢအ တၢ်ဒိၣ်စိ

အီးစတြလယပ်ဖိမဲလၢန့ၣ်တၢ်ဒီးသဒၢယာ်အီၤခီဖျိပတၢ်သိၣ် တၢ်သီတဖှ် ဒီးသဲးစးအကျါအကျတဖှ် န့ၣ်လီၤ. အီးစတြလယပ်ဖိပနီၣ်သဲးစးတၢ်ဘျၢအ လုအပူၤအတၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်ပၤယာ်ပူၤတဝါလၢအမုၢ်အခၣ်ဒီးပွဲၤတၢ်လူၤဟံ မၤထွဲသဲးစးတၢ်ဘျၢန့ၣ်လီၤ.

လၢ Rule of Law (သဲးစးတၢ်ဘျၢအတၢ်ဒိၣ်စိ)အဖီလၢ, ပူၤအီးစတြလယပ်ဖိမဲ လၢန့ၣ်တုၤသီးတဲသီးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢအမုၢ်တၢ်ဒီးသဲးစးတၢ်ဘျၢဒီးပူၤတ

အိၣ်နီၣ်တကၢမ့ၢ်တဖုလၢအကအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသဲးစးတၢ်ဘျၢအဖီခိၣ်ဘၣ်န့ၣ် လီၤ. လၢအီးစတြလယပ်ဖိအပူၤပူၤကိးဂါဒဲးကဘၣ်လူၤဟံမၤထွဲသဲးစးတၢ်ဘျၢဒီး တဘၣ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်အီၤနီၣ်တဘျီဘၣ်,မ့ၢ်တဖုဘၣ်ဒီးကလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ကမုၢ်န့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်လူၤဟံသဲးစးတၢ်ဘျၢအခံမဲပုၤမ့ၢ်တကွၢ်နီၣ်တကၢ ဘၣ်အခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပူၤအီးစတြလယပ်ဖိသဲးစးတၢ်ဘျၢန့ၣ်တၢ်သ့အီၤလၢပူၤအီးစတြလယပ်ဖိမဲလၢ အဂီၢ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲနတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢညါမ့ၢ်တ မုၢ်လုၢ်လၢ်ထူသန့မ့ၢ်အိၣ်ဒဲးလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်နကဘၣ်လူၤဟံမၤထွဲသဲးစးစတြ လယပ်ဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလံၣ်မဲၣ်ထရံၣ်ဒိၣ်မိၣ်ကရံၣ်စံၣ်

အီးစတြလယပ်ဖိအသန့မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ပုၤလံၣ်မဲၣ်ထရံၣ်ဒိၣ်မိၣ်ကရံၣ်စံၣ်န့ၣ် လီၤ. ပတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖှ်ဘၣ်တၢ်ဆၢတံၢ်အီၤခီဖျိဘျီဒိၣ်မိၣ်ကရံၣ်စံၣ်လၢအ ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤခီဖျိပုၤကမုၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲပူၤအီးစ ဩလယပ်ဖိအထံဖိကီၢ်ဖိမဲလၢန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဟံဂီၢ်လၢမုၢ်ထံကီၢ်အံၤတၢ်ကပၤဆၢ အီၤဒဲးလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်အတၢ်စိတၢ်ကမီၤန့ၣ်အိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢပူၤအီးစတြလ ယပ်ဖိတဖှ်မ့ၢ်လၢ

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးကဲတၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢအီးစတြလယပ်ဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဒုး န့ၣ်တၢ်အကါဒိၣ်ဘၣ်သးတၢ်ဟံဃုာ်ဟံဂီၢ်လၢတၢ်ယုထၢတဖှ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ခွဲးယာ်လၢတၢ်ကကတိၤထီၣ်တၢ်

ပှၤလၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤတဖၣ်တြၢသ့ဟ်ပၤဖျါအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးတဖၣ်ပှၤတၢ်သဘျုးတၢ်သ့တဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်လၢသဲစးတၢ်ဘျုးအတၢ်ဟ်လီၤအစီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤန့ၣ်,ပှၤကညီတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးလၢကထံၣ်လိာ်အသးလၢတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲလၢအဘၣ်ဃးဒီးကမုၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤတဂၤဂၤလၢပှၤဂ့ၢ်ပီမ့ၢ်တမ့ၢ်ထံၣ်ဂၢ်သးအတၢ်တဲသကိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဖၣ်သဘျုးစၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကစံးဒီးကွဲးတၢ်လၢအဝဲသ့ဆိကမိၣ်ထီၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်တီတမံၤလၢလိာ်ဒီးလၢတၢ်ကတဲသကိးအဝဲသ့အတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဒီးပှၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ကစီၣ်,ကွဲးထံၣ်ဟူဒီးကွဲးလုလိာ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးတမံၤဃီန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်စၢ်တြၢလယၢဖိတဖၣ်တၢ်ပျဲအိၣ်လၢကပူထီၣ်ထီၣ်ဒါပဒိၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ် လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ မ့ၢ်လၢတၢ်တူၢ်လိာ်န့ၢ်ပၤကမုၢ်အတၢ်ပူထီၣ်ထီၣ်ဒါလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်အကါဒိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးဒိၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်သန့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကမၤဆူၣ်ထီၣ်ဒါပှၤအဂၤတဂၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ကမုၢ်ကရၢၣ်တဖၣ်(အဒိမ့ၢ်လၢအဝဲသ့အလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ,ဒုၣ်ကလုာ်,တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဟဲလီၤစၢ်လီၤသ့ၣ်)အသိၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်အိၣ်နီၣ်တဘျီဘၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤထီၣ်ဒါအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအလုၢ်အပူၤတဖၣ်ဒီးအသဲစးတၢ်ဘျုးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆွဲးထီၣ်ဟ်ဒုၣ်ပၤကမုၢ်လၢအကမၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပှၤအဂၤလၢကလူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်စၢ်ကိးတၢ်လၢတဖၣ်သဲးန့ၣ်လီၤ. ပှၤအဂၤအတၢ်သဘျုးလၢတၢ်ကကတိၤထီၣ်တၢ်ဒီးတၢ်သဘျုးလၢတၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဟ်ကဲအံၤဖဲတၢ်မ့ၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အံၤပှၤတၢ်ဘျုးသဲးအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘျုးလၢကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ်သး

လၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤ,ပှၤကမုၢ်တဖၣ်သဘျုးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်သးမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်တူၢ်ကရၢၣ်တခါလၢပှၤတၢ်မ့ၢ်သးမၤကလီၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်လူၤဟ်မၤထွဲဝဲဒၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကမုၢ်တဖၣ်သဘျုးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်သးလၢသဲးတၢ်ကရၢကရိတခါလၢလၢ,အဒိဒိသိးထံၣ်ဂၢ်သးအကရၢ,ပှၤမၤတၢ်ဖိအကရၢ,တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ,လုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢမ့ၢ်တမ့ၢ်ပှၤဂ့ၢ်ပီအကရၢန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤစၢ်စၢ်န့ၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစးအိၣ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ်မၤသကိးတၢ်ဖဲတၢ်ကရၢကရိအပူၤတသ့ဘၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢကဟးထီၣ်တသ့ဘၣ်.

ဟ်အိၣ်စၢ်တြၢလယၢတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အသးဒီးပှၤအဂၤတဖၣ်ပှၤတၢ်သဘျုးအပူၤသ့ဝဲဒၣ်,ဟ်ဃုာ်တၢ်ကပူထီၣ်ထီၣ်ဒါပဒိၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ကရၢကရိတခါန့ၣ်လီၤ. သန့က့,တၢ်ပူထီၣ်ထီၣ်ဒါခဲလၢကဘၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်အံၤအခိၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲအဝဲသ့ကဘၣ်မ့ၢ်ခုၣ်ဒီးတဘၣ်မၤဘၣ်ဒိပှၤနီၣ်တဂၤမ့ၢ်တမ့ၢ်မၤဟးကွဲးဟးဂီၢ်တၢ်စုလီၤနီၣ်ခိၣ်နီၣ်တခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘျုးလၢတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ

အိၣ်စၢ်တြၢလယၢကိၢ်အံၤတအိၣ်ဒီးထံၣ်ဂၢ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါခိၣ်သ့ဘၣ်,ဒီးပှၤလၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးလၢကလူၤဟ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါတခါလၢလၢအဝဲသ့ဃုာ်ဝဲဒၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဖၣ်အတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါမ့ၢ်တမ့ၢ်အတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒိလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်,ပဒိၣ်ရဲဝဲဒၣ်ထံၣ်ဂၢ်ဖဲခဲလၢထံးသိးလီၤ. သန့က့,တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်တဘၣ်လူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်အိၣ်စၢ်တြၢလယၢအတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တဖၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်ဘျုးသဲးတဖၣ်တအိၣ်ဒီးသဲးအတၢ်အိၣ်သးဟ်ပနီၣ်လၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤဘၣ်. အိၣ်စၢ်တြၢလယၢအတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ကဘၣ်တၢ်လူၤဟ်အံၤလၢပှၤကိးဂၤဒဲးလၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤ,ဟ်ဃုာ်ဖဲတၢ်အံၤမ့ၢ်လီၤဆီလိာ်အသးဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဒိသိး(တၢ်ဟံးမၤဝဲသ့အနီၣ်တဂၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တဘျီအဂီၢ်) ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်ဖျါသးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်လၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤဒီးကဲထီၣ်သဲးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကမၢ်အဒိၣ်အမုၢ်လၢအဟ်ဃုာ်တၢ်ဒုးဃာ်လၢဃီပူၤသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအစီၣ်တၢ်န့ၢ်ပၤတူၢ်လိာ်ပှၤဂၤတၢ်ဆိကမိၣ်တသ့န့ၣ်လၢအိၣ်စၢ်တြၢလယၢအပူၤတဂၤအပူၤတၢ်တူၢ်လိာ်အံၤတသ့ဘၣ်. ပှၤခဲလၢကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်ထံးထံးလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်အဝဲအစီၣ်တၢ်ဒီးအတၢ်သးစဲတဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးအဒုၣ်ကလုာ်မ့ၢ်တမ့ၢ်အတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ ဖဲလၢအဝဲသ့လူၤဟ်မၤထွဲအိၣ်စၢ်တြၢလယၢသဲးတၢ်ဘျုးအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တုၤသိးထဲသိးလၢပုၤခဲလၢ် အဂီၢ်လၢသဲစးတၢ်ဘျၢအဖီလၢ်

ပုၤတၢ်အမုၢ်ခွါ,သွံၣ်ထံးအတၢ်အိၣ်သး,သးန့ၣ်,နီၢ်ခိၣ်နီၢ်သးကွၢ်ဂီၤတၢ်လၢတ
ပုၤတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဘျၢတၢ်ဘျၢတၢ်ဘျၢ,ဒုၣ်ကလုာ်မုၢ်တမ့ၢ် ထံဖီကီၢ်မုၢ်တမ့ၢ်ကလုာ်ဒုၣ်
အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိမုၢ်အိၣ်ခဲလၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်အိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤတၢ်တၢ်ဟံလုာ်
ဟံပုၤပုၤကိးဂၢၤဒဲးအတၢ်တုၤသိးထဲသိးလီၤ. သဲစးတၢ်ဘျၢအိၣ်ဝဲဒၣ်တဘျုးခါ
လၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤလၢအိၣ်သးဒုၣ်ပုၤတၢ်လၢတၢ်ရဲအိၣ်လၢအလီၤဆီဒိၣ်
န့ၣ်ပုၤအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျၢသဲစးန့ၣ်တၢ်သ့အိၣ်လၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤမုၢ်ဒိသိးပုၤလၢ
အအိၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးတဒိသိး သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ယၢ်အိၣ်န့ၣ်
ပုၤတၢ်မုၢ်တမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်တလီၤအိၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,ပုၤဘျးဒဲးဖီ
ဒီးပုၤတၢ်တၢ်န့ၣ်တၢ်အၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးန့ၣ်တၢ်ရဲအိၣ်တမံၤယီၤဒိသိးပုၤခဲလၢ်ဖီတ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပသဲစးတၢ်ဘျၢအဖီလၢ်န့ၣ်,ပုၤခဲလၢ်ဒီးတုၤဒီးဖျိသးသ့ဘုၣ်ဒီးပိ
ခွါခဲလၢမုၢ်တမ့ၢ်ပိမုၢ်ခဲလၢတၢ်ဒီးတုၤဒီးဖျိသးန့ၣ်လီၤ.

ပိၣ်ခွါဒီးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ကြးတၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်တုၤသိးထဲသိးလၢ အိၣ်စၢၣ်
လၢယၢ်ဖီအပုၤဒီးတၢ်ကြးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ထဲသိးတုၤသိးလၢကမၤ
န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အဖီတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်သးစဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါခဲလၢ်,
အိၣ်ဒီးတၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သ့ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤထဲသိးတုၤသိး,ဟ့ၣ်
တၢ်ဖဲလၢတၢ်ယုထၢထံကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်သ့,ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဘျီဒိၣ်သ့, န့ၣ်လီၤဆူၣ်အိၣ်စၢၣ်
တြၢလၢယၢ်ဖီဒီးဒုၣ်အသးမုၢ်ဒီးပၤကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ရဲအိၣ်ပုၤတၢ်တုၤသိးထဲသိး
လၢသဲစးအကီၢ်ဘျီတဖၣ်အပုၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်တလီၤထီဒါပုၤတၢ်မုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အမုၢ်ခွါတၢ်အိၣ်သးအယီၤန့ၣ်တၢ်
အံၤမုၢ်တၢ်မၤထီဒါတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤ,ပိၣ်မုၢ်တ
ဂၤကမၤန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢပိၣ်ခွါအမံၤညါမုၢ်အဝဲသ့ၣ်အခွဲးအယၢ်တခါ,ဖဲအ
ဝဲမုၢ်အိၣ်ဒီးကံၤဖီဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအဂ့ၢ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပိၣ်ခွါဒီးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢအကမၤဝဲဒၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဆၢ
တၢ်လၢအသ့ဘျၢဘၣ်ယးနီၢ်တၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်,အဒိဒိသိးတၢ်ဖျိသးဒီး
တၢ်ဘျၢတၢ်ဘျၢ,ဒီးဘၣ်တၢ်ဒိသးဒီးခိၣ်ဖျိသဲစးတၢ်ဘျၢလၢတၢ်မၤတံာ်
တၢ်မုၢ်တမ့ၢ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်လီၤ. နီၢ်ခိၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢမၤဝဲ
တၢ်မုၢ်တမ့ၢ်သးသမုၢ်တၢ်သးကိး တၢ်အလီၤတၢ်တူၢ်လီၤအိၣ်တသ့နီၢ်တဘျီ
ဘၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်မၤကမၤကွၢ်မုၢ်လၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤန့ၣ်လီၤ.

မၤဝဲအတၢ်လီၤဖဲန့ၣ်တၢ်တူၢ်လီၤအိၣ်လၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤလီၤ. ဝဲမုၢ်တမ့ၢ်
မၤတၢ်တၢ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်လံာ်ဃုလီၤဖဲအသးလၢကီၢ်ဘျီတဖၣ်အပုၤ သ့ဝဲ ဖဲမၤ
ဝဲအဂၢၤတၢ်မုၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤတၢ်ဆူၣ်ဒီးတၢ်ဖျိအသးတခါအံၤ ဒုၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးယၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီး ‘fair go’ (တၢ်န့ၣ်ဘၣ်ခွဲးယၢ်ထဲသိးသိး)

ပန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢပုၤကိးဂၢၤဒဲးကြးဒီးန့ၣ်ဘၣ်ခွဲးယၢ်ထဲသိးသိးဒီးတဘျီတၢ်ဟံပနီၣ်
ယၢ်အိၣ်ခိၣ်ဖျိအပုၤဂ့ၢ်ဝဲအတီၤပတီၤတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၢၤဒဲး,လၢတအိၣ်
ဒီးတၢ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်တုၤသိး
ထဲသိးလၢအကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးတၢ်အိၣ်မုၢ်လၢအကဲထီၣ်ကဲထီ, ဒီးတၢ်မၤလီၤ
တၢ်လၢပုၤကိးဂၢၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအဖိးသဲစးန့ၣ်မုၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢ
တၢ်ထဲသိးတုၤသိးအဂီၢ်ဖဲအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤတၢ်တၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

အခီပညီန့ၣ်ပုၤတၢ်အတၢ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးလၢအသးသမုၢ်အပုၤကြးမုၢ်ဝဲ
ဒုၣ်လၢအတၢ်ဖဲမၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးအတၢ်လၢတဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ
အခီပညီမုၢ်ဝဲ ပုၤတၢ်ကြးမၤန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤတခါလၢအ ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်လၢတၢ်
သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိတဖၣ်,တဘျီမုၢ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အမုၢ်ခွါ,
တၢ်ထူးတၢ်တီၤမုၢ်တမ့ၢ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢညါအယီၤဘၣ်.

ဖဲတၢ်ကရၢကရိတခါမုၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤပုၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတခါ,သဲစးတၢ်ဘျၢ
ဆိၣ်ထွဲအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဃုထၢပုၤတၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လဲၤ
ခိၣ်ဖျိအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤသးလီၤသးကျဲးအသိးအိၣ်အိၣ်လၢလၢအိၣ်စၢၣ်လၢယၢ်ဖီအပုၤကဲထီၣ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်
လၢမုၢ်ဝဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤ,အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤ,လၢဒွဲလၢတကပၤ, ကမုၢ်အ
တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးတၢ်လီၤခိၣ် လီၤကွဲးခိၣ်ဖျိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤတၢ်ဆူၣ်
ဆူၣ်ဒီးတၢ်လၢတဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံးကဲလိာ်သးတဂၢၤဒီးတဂၢၤဒီးတၢ်သ့တူၢ်လိာ်တၢ်

လၢအီးစတြလယါပူၤ,ပၤတဂၢၤလၢလၢကဘၣ်ဟံးကဲပၤအဂၤတဖၣ်အတၢ်သဘျးဒီးအသးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဒီးတၢ်ဃုထၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢပၤအဂၤတဂၢၤအဖီခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထီဒါလိာ်သးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ. တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအကလုာ်ကလုာ်,လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ကတိၤ,နီၢ်ခိၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအံၤတဖိးသဲးဘၣ်. ပၤအီးစတြလယါဖိန့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်သးလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်အပူၤဒီးလၢတၢ်ခိၣ်လၢအဖီခိၣ်တၢ်ကဘၣ်လူၤဟံးကဲဟုၤကယာ်ခွဲးယၢ် ခဲလၢဒီးပူၤဖျဲးဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးတၢ်မၤဆါမၤပယုၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအီးစတြလယါပူၤ,တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအသးဒိၣ်မးတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသးန့ၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲသ့လၢတၢ်ကအိၣ်ဃုာ်လိာ်သးအဂီၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ခဲန့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ် ၁၇န့ၣ်လၢအဒီးသန့ၤထီၣ်သး လၢကီၢ်ဖဲၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤဖဲလဲၣ်တဘျီလၢန့ၣ်ဆိးလၢအပူၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,လၢအီးစတြလယါပူၤ,ဟံးခါအသးန့ၣ် ၂၀တဂၢၤမံၤဃုာ်ဟံးမုၢ်လၢအသးန့ၣ်၁၅န့ၣ်တဂၢၤတသ့ဘၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤအထီဒါသဲးတၢ်ဘျီလၢအီးစတြလယါအကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤခဲလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအီးစတြလယါပူၤ,ပၤကီၢ်အတၢ်မၤလၢအဖိးသဲးတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်လူၤဟံးကဲပၤကီၢ်အတၢ်ဃုထီၣ်လၢအဖိးသဲးတခါမ့ၢ်လၢပၤအီးစတြလယါဖိခဲလၢအာၣ်လီၤအသးလၢကလူၤဟံးထွဲသဲးတၢ်ဘျီန့ၣ်လီၤ.

အီးစတြလယါဟံးလုာ်ဟံးပူၤဝဲဒၣ် တၢ်ဟံးကဲလိာ်သးတဂၢၤဒီးတဂၢၤဒီးတၢ်သ့တူၢ်လိာ်တၢ်အသနိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကန့ၣ်ပၤအဂၤတဖၣ်ဒီးဟံးကဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဖဲတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လီၤဆီဒီးနကစၢ်အတၢ်ထံၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပၤကညီတဖၣ်ကဘၣ်န့ၣ်ပၤတူၢ်လိာ်အသးတဂၢၤဒီးတဂၢၤဖဲအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တတူၢ်လိာ်အခါဒၣ်လၢန့ၣ်လီၤ.

ပၤလၢအကွၢ်တလီၤကလုာ်ဒုၣ်အံၤလၢအဂီၢ်တၢ်လီၢ်တအိၣ်လၢအီးစတြလယါပူၤဘၣ် တၢ်အံၤဃုာ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တၢ်ရၢလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကွၢ်တလီၤထီဒါကလုာ်ဒုၣ်လၢအထၢန့ၣ်လီၤမ့ၢ်တၢ်စးကျဲးထုးထီၣ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကတိၤကွၢ်တလီၤဖဲကမျၢၢ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲမ့ၢ်ဖဲတၢ်လီၢ်ကွဲးအမူၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပပုတဝါ

တၢ်ဟ့ၣ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ

တၢ်ကဲထံဖီၣ်ဖိအံၤဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကဟ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤဖဲပထံလီၤကိၢ်ပူၤတၢ်အိၣ်မူဒီးပုၤတဝါပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီန့ၣ်အိၣ်ကတၢ်ကတီၤလဲၣ်န့ၣ်လၢနကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်န့ၣ်မူဒီးတဖၣ်ဒ်အိၣ်စၢၤတြလယါအပုၤတဝါအကရၢဖိတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. အိၣ်စၢၤတြလယါမုၢ်လၢဝဲဒၣ်လၢပုၤကိးဂၤဒီးလၢအအိၣ်ဆိးလၢအိၣ်စၢၤတြလယါကဟ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်လၢပုၤတဝါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒီးအိၣ်ဒီးမူဒါလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲလီၤအသးဒီးအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ် ဖဲအမၤဝဲသ့အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ကညီၤသးကညီၤလၢပုၤလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

ပုၤအိၣ်စၢၤတြလယါဖိဟ်လုာ်ဟ်ပုၤဝဲဒၣ်“တၢ်သကိးအသး”န့ၣ်လီၤ. ပမၤစၢၤလိာ်ပသးဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပလိၣ်ဘၣ်တၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,တၢ်အံၤအခီပညီကမ့ၢ်ဝဲတၢ်လဲၣ်စိာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တခါဆူပုၤသးပုၤလၢအအိၣ်လၢပဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ဃၢၤတဂၤအဂီၢ်,လဲၣ်စိာ်တၢ်သကိးတဂၤဆူကသံၣ်ကသီအတၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ဖးသီအဂီၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်လဲၣ်အိၣ်သကိးပုၤတဂၤလၢ အဆိက့,အဂီၢ်ဘါတအိၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်အအိၣ်ထဲတဂၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်သကိးအသး တဖျၢၣ်ဃီ အပူၤ,အိၣ်စၢၤတြလယါအိၣ်ဒီး လုာ်လၢအဂၢၢ်အကျါလၢ ပုၤတဝါအတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးတၢ်မုၢ်သးမၤကလီတၢ်အတၢ်အိၣ်သးဒ်သိးကသ့ၣ်ညါဟ်ပုၤတဂၤဘၣ်တဂၤဒီးဒုးဆူၣ်ထီၣ်ပုၤတဝါအဂီၢ်အဘါန့ၣ်လီၤ. တၢ်မုၢ်သးမၤကလီတၢ်မုၢ်ခွဲးယၢ်အကါဒိၣ်တခါလၢတၢ်ကနီၤဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်,မၤလိန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်လၢအသီတဖၣ်ဒီးမၤအါထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်ဒီးသးလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးလၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပုၤတဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခွဲးယၢ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢနဂီၢ်လၢနကဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဲကလံးကျိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ထံကိၢ်အကျါခိၣ်သ့ၣ်

အိၣ်စၢၤတြလယါအပုၤတဝါဟ်လုာ်ဟ်ပုၤဝဲဒၣ်အဲကလံးကျိၣ်ဒ်ထံကိၢ်အကျါလၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဂုၢ်ထိးဖှိၣ်ထီၣ်ပုၤအသးလၢအကါဒိၣ်တခါလၢပုၤတဝါအဂီၢ်လီၤ. ပုၤအိၣ်ဆိးလၢအိၣ်စၢၤတြလယါကဘၣ်မၤကျဲးစးမၤလိအဲကလံးကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကမၤလိကတီၢ်ဝဲဒၣ်အဲကလံးကျိၣ်မုၢ်လၢတၢ်အံၤအမၤစၢၤတၢ်လၢကမၤန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးဒ်သိးတၢ်ကသ့ၣ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢပုၤတဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢမုၢ်ကျါဝဲကွၢ်အတၢ်ဟ်ဃုာ်ဟ်ဂီၢ်ဒီးပုၤဂုၢ်ဝိအတၢ်ဘၣ်လိာ်ဖိဒုးအဂီၢ်လီၤ. ပုၤလၢအပတံထီၣ်ကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါထံဖီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢကမၤလိအဲကလံးကျိၣ်ဖဲအဲကလံးကျိၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်အနီၢ်ကစၢ်အကျါအခါန့ၣ်လီၤ.

မၤစၢၤပုၤတဝါဒ်သိးကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်

လၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤ,ပကိးဂၤဒီးအိၣ်ဒီးမူဒါလၢတၢ်ကမၤစၢၤဒ်သိးအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤတဝါန့ၣ်လီၤ. အဒိန့ၣ်,ဖဲပုၤလၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤအသးမုၢ်ဒုဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သကိးဒီးခိၣ်ဃၢၤဘၣ်တဘျီကရဲၣ်ကျဲးဝဲဒၣ်တၢ်မၤလၢ ကမၤကမ့ၢ်ကိၢ်မ့ၢ်အခါ, အဝဲသ့ၣ်ကြးဟ်ဖျါဝဲဒၣ်တၢ်အံၤဆူအိၣ်စၢၤတြလယါအပုၤဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အအိၣ်တသ့ဖဲအသ့လၢအဆိအချ့န့ၣ်လီၤ. လၢကျါကျဲးဒ်အံၤအပူၤ,ပမၤစၢၤဒ်သိးစၢၤပုၤတဝါအတၢ်ပူၤန့ၣ်ကသ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

တမံၤဃီဒ်န့ၣ်,ဖဲပုၤတဂၤလၢအိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤမုၢ်ထံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်သ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်လၢမိသၣ်တဂၤဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအိၣ်အခါ,အဝဲသ့ၣ်ကြးဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်အံၤဆူပုၤကိၢ်ဒ်သိးတၢ်ကဃီထံသ့ၣ်ညါအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါန့ၣ်,တၢ်တတူၢ်လိာ်တၢ်မၤတရီၤတပါလၢအုထၢ်န့ၣ်အလိၤဘၣ်. တၢ်အံၤတၢ်ကိးအိၣ်လၢတၢ်မၤတရီၤတပါလၢအုထၢ်န့ၣ်လိၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဒိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဂီၤလိၤသ့ၣ်ထဲးတၢ်ဂီၤလိၤတၢ်ဂီၤမ့ၢ်တၢ်ဂီၤမူလၢအုထၢ်န့ၣ်လိၤလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပျဲ,ကျိၣ်ဟ့ၣ်ပုၤတဂၤလၢအုထၢ်န့ၣ်လိၤ,မ့ၢ်တမ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ထံၣ်ဆူၣ်ပုၤတဂၤလၢအကွၢ်တလီၤထီၣ်ဒါကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အုထၢ်န့ၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအဒိအတၢ်အါအဂီၢ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအတဖိးသဲးဖဲကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တီသးရၢလၢကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါအဖီခိၣ်

လၢတၢ်ကဲထံဖီၣ်ဖိအတၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤ,အိၣ်စၢၤတြလယါအထံဖီၣ်ဖိတဖၣ်အၢၣ်လီၤဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကတီၢ်ဒီးအိၣ်စၢၤတြလယါဒီးအပုၤကလုာ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်စၢၤတြလယါအထံဖီၣ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တဘျီကမိၣ်ဃာ်ထံကိၢ်အဂၤတဘျီမ့ၢ်ထံကိၢ်အဂၤတဘျီအထံဖီၣ်ဖိမဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ပျဲအိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ဒ်ထံဖီၣ်ဖိခါမ့ၢ်တမ့ၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. သန့ၣ်ကွဲးပုၤတဂၤကမ့ၢ်စုာ်ကိးထံကိၢ်အဂၤတဘျီအထံဖီၣ်ဖိမဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ပျဲအိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. အိၣ်စၢၤတြလယါအထံဖီၣ်ဖိမဲးလၢကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါအပူၤအံၤကဘၣ်လုာ်ဟ်အိၣ်စၢၤတြလယါသဲးတၢ်ဘျါခဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ကိးကတီၢ်ဒီးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါသဲးတၢ်ဘျါတနီၤတၢ်ကဘၣ်လုာ်ဟ်မၤထွဲအိၣ်ခါဖျါအိၣ်စၢၤတြလယါထံဖီၣ်ဖိမဲးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢထံဂုၢ်ကိၢ်ဂၤဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တဖိးသဲးလၢပုၤအိၣ်စၢၤတြလယါဖိလၢကပုၤဃုာ်ပုၤဂီၢ်ဖဲသ့ၣ်ထဲးတၢ်ဂီၤလိၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤတလိလၢလၢအပုၤဃုာ်ဒီးဖဲသ့ၣ်ခဲန့ၣ်ဆူအဖီလၢဖဲအံၤမ့ၢ်ဂုၢ်လၢထံဂုၢ်ကိၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂုၢ်န့ၣ်လီၤ.

အိၣ်စၢၤတြလယါအပုၤတဝါအံၤဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢပမူပဒါလၢပနီၤဟ့ၣ်လိာ်ပသးဒ်သိးတၢ်သုတမၤဟးဂီၤမၤလိၤပျီကွၢ်အိၣ်စၢၤတြလယါအတၢ်သးဖဲဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,တၢ်သ့ၣ်တၢ်သုပုၤဂုၢ်ဝိအမံၤဒ်ယၢ်တၢ်ကနီၤဟ့ၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ဂုၢ်ခူသ့ၣ်လၢအဖိးသဲးတဖၣ်ကမၤဟးဂီၤအိၣ်စၢၤတြလယါအတၢ်သးဖဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး,တၢ်ဟ့ၣ်သဆူထီၣ်တၢ်တန့ၣ်န့ၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ပျဲတၢ်ဖုးလၢကလုာ်ဒုၣ်အပုၤတဝါကမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ဒီးအိၣ်စၢၤတြလယါဖိအပုၤတဝါအတၢ်ဂီၤလိာ်မုၢ်လိာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လက်ကိုင်အိတ်စက်ဖြင့်လှေအပူပူနှင့်၊ဖိတ်နားတပ်ဖို့အဆာကတီနှင့်၊ပတ်ဖို့ မသကိးတံဒီးကွပ်ထွဲမစာလိသကဒဲကဒဲဆာကတီလံအဂဒီးအ အါအခါနဲ့လီ။ ၆၂၀၁၉-၂၀ကီအိတ်စက်ဖြင့်လှေအပူပူနှင့်အိတ်တံဒိတ်ဒိတ် မှ်မှ်တခါလံအမသံတံသးသမ္မ၊မဟးဂီတံစုလီခိတ်ခိတ်ဒီးဆပ်ဖိကီဖိ လှေပူပူတဖ်ဒီးခိတ်ယူနုဆာအတံဟးကွပ်ဟးဂီအကတီနှင့်၊ပူ တဝါလှေလှေလှေသနုအါမံမသကိးတံလံတံတံဖို့စု၊တံကူတံ ကဒီးတံအိတ်တံအိတ်တံဟ့ဟ့မံဟ့ဟ့လီတဖ်လှေတံကမစာပူလှေ အဘုဒိဘုထံဒီးပူမှ်အုအိတ်တံနှင့်လီ။ အဒိ၊တရု၊ဝံယနုဒီးခတ် ဒိယါအပူတဝါဖိလှေအိတ်ဖိဝံထံရံယါသုတ်တဖ်အံထံတံဖိတ်တံဟ့ မစာသုတ်တဖ်ဖိကျးရံလီသုတ်တဖ်အပူဒီးယူကျပ်စုဖိပူတဝါက ရှုမူးသးဖိအပူ၊ဒီးစံ(…)ပူတဝါအံဟ့မစာထံဒါအကထံတဖ် အကထံဆုပူတဝါတဖ်ဒီးပူမသံမှ်အုအိတ်တံတဖ်အအိတ်ဖိခွဲ(န) စလဲ(န)နှင့်လီ။

တံကတိကျပ်တံ

ပတံကရကရိလှေအမတံလံဒိတ်မိတ်ကရဲးတံးသနုအဖိခိတ်ဒီးပအိတ်စက်ဖြင့်လှေအလှေအပူပူလှေသကိးအိတ်တဖ်ဒီးအိတ်ထိတ်တံလံပူတဝါတခါလှေအမှ်အ ခုတ်ဒီးဂါကျပ်ဒဲဒဲနှင့်လီ။

ပတံကရကရိလှေအမတံလံဒိတ်မိတ်ကရဲးတံးသနုအဖိခိတ်ဒီးပအိတ်စက်ဖြင့်လှေအလှေအပူပူလှေသကိးအိတ်တဖ်ဒီးအိတ်ထိတ်တံလံပူတဝါတခါလှေအမှ်အ ခုတ်ဒီးဂါကျပ်ဒဲဒဲနှင့်လီ။ ပအိတ်ဒီးတံဆဲးတံလံလှေအထူးတံဒီးလီဆီဒီးပူအဂလှေသကိးအိတ်လှေပကျပ်နှင့်လီ။ ဒ်အိတ်စက်ဖြင့်လှေအထံဖိကီဖိတဂါအ သိး၊ပကဘုထွဲဒီးပထံကီအတံတံဒီးနကမစာဟ့ထိတ်တံလံပခါဆုမံညါအဂီနှင့်လီ။ အိတ်စက်ဖြင့်လှေအထံလှေ မှ်နလီ။ တံကဲထိတ်ထံဖိကီဖိမုပတံစာလိပသးတခါနှင့်လီ။

တနိုၤဖးလၢတၢ်ဒီးစးအီၤသ့အဝီၢ်ဩ

Aboriginal (အဝ်ဘီရိုကူနာ်) ဒီး Torres Strait Islander (ထီရဲတြေးကီးဖိ) ထူလံၤဖိတဖၣ်

Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander မ့ၢ်ပုၤအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢအအိၣ်ဆိးတၢ်လံၤဟီၣ်ခိၣ်တဘျီလၢအမ့ၢ်အိးစတြလယါန့ၣ်လီၤ.

Aboriginal ဒီး Torres Strait Islander ထူလံၤဖိလၢအိးစတြလယါအပူၤန့ၣ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ်သၢမုၢ်ကယၤလၢအိးစတြလယါအထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢအကျါန့ၣ်လီၤ.

Australian Human Rights Commission (အိးစတြလယါပုၤကူပုၤကညီအခွဲးအယၢ်အခိၣ်မံးရှၢၣ်)

ခိၣ်မံးရှၢၣ်လၢအသဘူလၢအယီၤထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဆိးထီၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကွၢ်တလီၤဒီးတၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ပုၤကညီအခွဲးအယၢ်တဖၣ်.

တၢ်ကွၢ်တလီၤထီၣ်ဒါကလုာ်ဒုၣ်အံၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိးဆူအိးစတြလယါပုၤကူပုၤကညီအခွဲးအယၢ်ခိၣ်မံးရှၢၣ်အအိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အိးစတြလယါကမျၢၢ်အတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖိးတၢ်မၤ

ပဒိၣ်အဝဲၤကျိၤတဖၣ်ဒီးကမျၢၢ်တဖၣ်တၢ်ဒီးလဲအီၤလၢကမၤတၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

Paul မၤန့ၣ်တၢ်မၤတခါလၢအိးစတြလယါကမျၢၢ်အတၢ်မၤစၢၤ အတၢ်ဖိးတၢ်မၤ Centrelink အပဒိၣ်တၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ကမျၢၢ်တၢ်ပူၤထီၣ်

တၢ်ထုးဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးတဖၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤလၢကမျၢၢ်အနီၣ်ဂံၢ်လၢအခိၣ်,ညီန့ၣ်ပူၤထီၣ်ထီၣ်ဒါပဒိၣ်အတၢ်ဆၢတၢ်မုၢ်ဖိလစံၣ်တခါ

ကမျၢၢ်တၢ်ပူၤထီၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲပဒိၣ်ဟံးလီၤသဲးတၢ်ဘျီလၢအတၢ်တၢ်ဘျီအခါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကရၢဖျိၣ်

ထံရှၢၣ်ကီၢ်သဲးအပၣ်တၢ်ခံခါမုၢ်တမ့ၢ်အနီၣ်ဟံးဖျိၣ်ထီၣ်အသး,ညီန့ၣ်ဒီးသိးတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ပဒိၣ်တဖၣ်မုၢ်ကရၢဖျိၣ်ဒါတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ယုထၢဝံၤအလီၢ်ခံ,ဖဲပၣ်တၢ်နီၣ်တဖၣ်မုၢ်တကဲပုၤအအါကတၢ်လၢ House of Representatives (ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါၣ်စး)အပူၤအခါ,ပၣ်တၢ်ခံဖုလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထံတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအဒိးလီၢ်အသးသ့ၣ်ထီၣ်ကရၢဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ကးကရၢ

ကရၢတဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးမုၢ်ဒါတခါလၢအဖိးသဲးန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ကးကရၢသဘူတခါလၢအရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲဒၣ်တၢ်ယုထၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သဲးစးတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်

သဲးစးတၢ်ဘျီခိၣ်ကျိၢ်လၢအိးစတြလယါအပူၤလၢပဒိၣ်ပပုၤကဘၣ်လူၤဟံးမၤထွဲအီၤ.

သဲးစးတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်ဟံးလီၤတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ,တၢ်ဟံးဂၢၢ်ကျိၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတၢ်လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအတၢ်ဖိးဘၣ်အဖိခိၣ်အတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လိၣ်ပသဲးစးတၢ်ဘျီသန့

မ့ၢ်ထံကီၢ်တဘျီလၢစီၤပမုၢ်တမ့ၢ်နီၣ်ပမုၢ်မ့ၢ်ကီၢ်အခိၣ်,ဒီးအတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံးပနီၣ်ယၢ်အီၤခီဖျိသဲးစးတၢ်ဘျီ ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပသဲးစးတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်အိးစတြလယါခိၣ်မိတၢ်ဒ်လိၣ်ပသဲးစးတၢ်ဘျီသန့တခါလၢအပျဲစီၤပမုၢ်တမ့ၢ်နီၣ်ပမုၢ်လၢ United Kingdom မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကီၢ်အခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွီၢ်ဘျီၣ်

တၢ်လီၤဖဲသဲးစးအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကန့ၣ်အီၤခီဖျိစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်မုၢ်တမ့ၢ်ကွီၢ်မုၢ်အစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပုၤမ့ၢ်လူၤသ့ၣ်ခါပတၢ်သဲးစးတၢ်ဘျီန့ၣ်,အဝဲသ့ၣ်ကလဲၤဝဲဒၣ်ဆူကွီၢ်ဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ.

သဲးစးကွီၢ်မုၢ်အတၢ်လိၣ်ဘၢလိၣ်ကွီၢ်

ကွီၢ်ဘျီၣ်တခါအတၢ်ကန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်တခါလၢတၢ်ဆၢတၢ်မုၢ်ပုၤတဂၢၤအံၤအတၢ်ကမ့ၢ်အိၣ်မုၢ်တမ့ၢ်အတၢ်ကမ့ၢ်တအိၣ်လၢသဲးစးကွီၢ်မုၢ်တခါအဂီၢ်

ဖဲသဲးစးကွီၢ်မုၢ်အတၢ်လိၣ်ဘၢလိၣ်ကွီၢ်တခါဝံၤအလီၢ်ခံ,ပုၤတမ့ၢ်စုတၢ်တဂၢၤတၢ်ဆၢအီၤဆူယီၤပုၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤတရီၤတပၢလၢအူထၢန့ၣ်လီၤ

သကံၢ်ပဝၢၤလၢအူကဲၤစီၤမကဟံၣ်ပီၣ်ဒီးသိးကမၤပျဲၤမၤဖုး,မၤဖုးမၤပျီၤ,မၤအူန့ၣ်မုၢ်တမ့ၢ်မၤမဲၤဆုးပုၤတဂၢၤလၢအူထၢန့ၣ်လီၤဒီးသိးကမၤဘၣ်ဒိၣ်ထံးအီၤအဂီၢ်.

တၢ်မၤတရီၤတပၢလၢအူထၢန့ၣ်လီၤအါကလုာ်အံၤအလုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်အိးစတြလယါသဲးစးတၢ်ဘျီဒီးတၢ်ကြးဟံးဖျါထီၣ်အီၤလၢပၤကီၢ်အအိၣ်ဒီးအူထၢန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအအိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကမျၢၢ်ကစၢ်လီၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒံၣ်မိၣ်ကရၢစံၣ်

ထံဖိကီၢ်ဖိပၤဆၢတၢ်ခီဖျိခါၣ်စးလၢတၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤတဖၣ်

Grace အသးမုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးလၢဒံၣ်မိၣ်ကရၢစံၣ်အပူၤမုၢ်လၢနဝဲဟ့ၣ်တၢ်ဖးဆူန့ၣ်ခါၣ်စးလၢဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤသ့အယီၤန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး

သကံၣ်ပဝးမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖးလၢအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိၣ်ဃးမၤဝါဝါနီၤဖျါတၢ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ပျံၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပူၤဖျးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ် တၢ်တူၢ်လိာ်အိၤတသ့ဘၣ်ဒီး ထီၣ်ဒဲဒဲတၢ်ဘျုးသဲးန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤမ့တမ့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်ထီၣ်ဒဲဒဲတၢ်ဘျုးသဲး အီးစၢ်တြၢလယါအပူၤဒီးတၢ်တြၢးဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၤလၢပၤကီၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤသံၣ်မူၤဘျီး

တၢ်စိမ့တမ့ၢ်ပူၤကသံၣ်မူၤဘျီးတဖၣ်လၢကဆါဝဲဒၣ်လၢအတမိးသဲးစးအဂီၢ်
Jess ဘၣ်တၢ်ဆၢအိၤဆူဃီပူၤလၢအတၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤသံၣ်မူၤဘျီးအဂီၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထၢ

ကျိၤကျဲတခါလၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဃုထၢပူၤလၢကကဲခၢၣ်စးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
အီးစၢ်တြၢလယါအထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လၢအသးန့ၣ်အိၣ်၁၈န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးဖဲတၢ်ဃုထၢတခါအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပူၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးသ့အစရီ

စရီတခါလၢပူၤထၢန့ၣ်လီၤမံၤလၢတၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဃုထၢမ့တမ့ၢ်တၢ်ထၢကမျၢၢ်အတၢ်ဘၣ်သးတခါအဂီၢ်
ဖဲ *Jan* ဟဲတုၤဝဲဒၣ်ဆူတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢလီၤခၢၣ်သးအခါ, ပဒိၣ်ကွၢ်လီၤအမံၤလၢပူၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးသ့အစရီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထၢအလီၢ်အကျဲ

ကီၢ်ရဲၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးပူၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးတဖၣ်လၢအဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ကဃုထၢပူၤထံၣ်ကီၢ်သးဖိလၢဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးအပူၤန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဃုထၢအလီၢ်အကျဲတဖၣ်တၢ်ကီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဃုထၢအကီၢ်ရဲၣ်, တၢ်နီၤဖးတဖၣ်မ့တမ့ၢ်လီၤဆုၣ်နီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးလူၤဟီၢ်မၤထွဲသဲးတၢ်ဘျုး

လၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်ပူၤကမျၢၢ်လူၤဟီၢ်သဲးတၢ်ဘျုးန့ၣ်လီၤ
ပၤကီၢ်ဒုးလူၤဟီၢ်မၤထွဲသဲးတၢ်ဘျုးဒီးဟံၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တုၤသီးထဲသီး

တၢ်အိၣ်သးတမံၤဃီ
အီးစၢ်တြၢလယါဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်တုၤသီးထဲသီးလၢပူၤကီးဂၤဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤအစိကမီၤ

တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီးတၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတၢ်ကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤသဲးတၢ်ဘျုးတဖၣ်, မ့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤသၢခါအကျဲတခါလၢအီးစၢ်တြၢလယၢ်အသဲးတၢ်ဘျုးအဖီလၢန့ၣ်လီၤ.
အီးစၢ်တြၢလယၢ်အပဒိၣ်အကီၢ်တိၢ်တဖၣ်ဒီး Governor-General အိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢအကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဝဲဒၣ်သဲးတၢ်ဘျုးလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤနီၤဖျါ
အီးစၢ်တြၢလယၢ်အကီၢ်ဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ.

fair go (ခွဲးယၢ်ထဲသီးသီး)

ပူၤကီးဂၤဒဲးလၢတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသွဲၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၤဒီးခွဲးယၢ်တုၤသီးထဲသီးလၢအကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးတၢ်အိၣ်မူလၢအကဲထီၣ်ကဲထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
Paul မၤန့ၣ်တၢ်မၤတခါလၢအီးစၢ်တြၢလယါကမျၢၢ်အတၢ်မၤစၢၤ အတၢ်ဖးတၢ်မၤဒ် *Services Australis* အပူၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ အသးန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်

ခီလန့ၣ်တဖၣ်အတၢ်စၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးဆူထံကီၢ်တဘျီၣ်ဃုၣ်ဒီးခီလန့ၣ်ဟံးဃာ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤတနီၤန့ၣ်လီၤ.
ဖဲ၁၉၀၁န့ၣ်န့ၣ်, ခီလန့ၣ်တဖၣ်ဟံးဃုၣ်ထီၣ်အသးဆူကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်တခါလၢတၢ်ကီးအိၣ်ဒီး Commonwealth of Australia (အီးစၢ်တြၢလယါအခိၣ်မိၤဝါး) န့ၣ်လီၤ.

First Fleet (ကဘီဖိအခိၣ်ထဲးတဖု)

ကဘီ ၁၁ ဘျီလၢအဟးထီၣ်လၢ Britain လၢကဘီခိၣ် Arthur Phillip အတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲၤအဖီလၢလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ပူၤဃီၣ်ဖိအတၢ်ဆီလီၤအသးလၢ
New South Wales အပူၤန့ၣ်လီၤ.
First Fleet နံၣ်လီၤဝဲဒၣ်လၢ Sydney Cove ဖဲ ၂၆ သီလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၁၇၈၈ န့ၣ်လီၤ.

ဖိအတၢ်ပနီၣ်

ဒီကလုာ်အဖီ
အီးစၢ်တြၢလယါဖိအပနီၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် *golden wattle* အဖီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဆူၣ်ဖျိသး

တၢ်ဖျိတခါဖဲပူၤကဖျိသးတဂၤမ့တမ့ၢ်ခံၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးလၢကဃုထၢတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
အဝဲအသးတခုဒီးတၢ်ဖျိလၢတၢ်မၤဆူၣ်အိၤအဃိအံၤနီၤတဘျီၣ်ဒီးထီၣ်ဘီန့ၣ်အဲၣ်ဒီးဟံၣ်တုၤဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်ထၢကမျၢၢ်အတၢ်ဘၣ်သး

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးတခါလၢပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးဖိခဲလၢ်အအိၣ်လၢတၢ်ကဆိတလဲအိၣ်စၢ်တြၢလယါအသဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤအီၤ
ဖဲ ၁၉၆၄ န့ၣ်တၢ်ထၢကမျၢၢ်အတၢ်ဘၣ်သးတခါအ ပုၤပုၤကမျၢၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးဒ်သိးတၢ်ကဒွဲးထၢန့ၣ်လီၤ Aboriginal ထူလံၤဖိတဖၣ်လၢတၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိအနီၢ်
ဂံၢ်အ ကျဲန့ၣ်လီၤ.

40 ခၢၣ်စး

ပုၤတဂၤလၢအ ဖံးမၤကတိၤတၢ်လၢပုၤအဂၤတဖၣ်အဂီၢ်
ယလီၢ်ကဝီၤကီၣ်ကးကရၢအခၢၣ်စးဘၣ်သ့ၣ်သးဝဲဒၣ်ယတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတီၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢကီၣ်ကးကရၢအတၢ်အိၣ်ဖျါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဟံးကဲ

န့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးန့ၣ်တၢ်လၢပုၤအဂၤတဂၤဒ်ပုၤကညီတဂၤအသိးမ့တမ့ၢ်တၢ်ဆၢတံၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲဒၣ်
Emily အသးခဲလၢအဟံၣ်ဖိဖိတဖၣ်ဟံးကဲအတၢ်ဆၢတံၢ်လၢတၢ်ကကဲထီၣ်ဘူးဒီးဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

Rule of Law (သဲစးတၢ်ဘျၢအတၢ်ဒိၣ်မိ)

ပုၤခဲလၢ်,ဟံးဃုာ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးပဒိၣ်ကဘၣ်လူၤဟံးမၤထွဲဝဲဒၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢ
ပုၤကိးဂၤဒီးလၢအိၣ်စၢ်တြၢလယါအပူၤ,ဟံးဃုာ်ကိတိၢ်ခိၣ်ကျါဘၣ်လူၤဟံးမၤထွဲအိၣ်စၢ်တြၢလယါအတၢ်ဘျၢသဲစးခဲလၢ်လၢအအိၣ်လၢသဲစးအတၢ်ပၤတၢ်တြၢပးအဖီလၢန့ၣ်လီၤ.

Services Australia

အိၣ်စၢ်တြၢလယါပဒိၣ်ခၢၣ်စးကရၢလၢအဟ့ၣ်လီၤဆူၣ်ချ့ပုၤဂီၢ်,ဒီးတၢ်အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ပၤအဘူးအလဲဒီးဒီးတၢ်မၤစၢၤခီဖျိ Medicare, Centrelink ဒီး Child Support န့ၣ်လီၤ.
Services Australia အံၤဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဘူးအလဲခီဖျိ Centrelink ဒီးတၢ်မၤစၢၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖးခူသ့ၣ်

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးအသန့လၢပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဖးထဲတဂၤ,မုၢ်ဒ်သိးပုၤတအိၣ်နီတဂၤလၢအကလုာ်ဘၢမ့တမ့ၢ်ဆိၣ်သန့အဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢအကျိၤအကွၢ်လီၤလီၤ
ဆီဆီတခါ
လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးခူသ့ၣ်တခါအပူၤ,မတၤတဂၤမးန့ၣ်ကွၢ်န့ၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်ဖးအခါန့ၣ်ဘၣ်.

တမ့ၢ်တၢ်ဘျၢတၢ်ဘါ

အိၣ်လီၤဆီဒီးတၢ်ဘျၢတၢ်ဘါ
ပုၤတတၢ်တခါလၢဟံးလီၤဆီတၢ်ဘျၢတၢ်ဘါန့ၣ်တဟံးလီၤတၢ်ဘျၢတၢ်ဘါလၢအဖိးသဲစးန့ၣ်ဘၣ်.

မၤလၢမၤပုၤနီၢ်တဂၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်

သ့မၤလၢမၤပုၤနီၢ်တဂၤအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢပုၤအဂၤတဖၣ်အအိၣ်
တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဖးတၢ်မၤတခါအခီပညီမုၢ်ဝဲအပူၤအကစၢ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးဟ့ၣ်အဟံၣ်အလဲလၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. အဝဲမုၢ်ပုၤလၢအမၤပုၤနီၢ်တဂၤတၢ်
လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်သ့လီၤ.

ဆီလီၤဟံးလီၤ

တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်,ဘျီထီၣ်,စးထီၣ်
Governor Phillip ဆီလီၤဟံးလီၤခီလန့ၣ်အအိၣ်ထံးတဘျီလၢ New South Wales အပူၤလီၤ.

shire (လီၢ်ကဝီၤ)

လီၢ်ကဝီၤပဒိၣ်တၢ်ပၤအလီၢ်အကျဲ
ကျဲလၢယလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်ပုၤဖျဲးဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.

ပုၤဂီၢ်ဝီအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါ

ပဒိၣ်အပုၣ်စုၣ်မ့တမ့ၢ်အတၢ်ဟ့ၣ်ဘျၢတဖၣ်ကမၤစၢၤပုၤလၢအတၢ်မၤတအိၣ်တဖၣ်,ပုၤလၢအနီၢ်ခီနီၢ်သးက့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတဆူၣ်တချ့ပုၤသးပုၤဒီးပုၤလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ
ဖဲ Trang အတၢ်မၤတအိၣ်လၢအခါ,အဝဲပတီၢ်ပုၤဂီၢ်ဝီအတၢ် ဘၣ်တၢ်ဘါအတၢ်န့ၣ်ဘျၢန့ၣ်ဖျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Australian Taxation Office (အိၣ်စၢ်တြၢလယါတၢ်ခိၣ်သ့အဝဲဒၣ်အး)

အိၣ်စၢ်တြၢလယါပဒိၣ်ခၢၣ်စးကရၢလၢအရဲၣ်သဲကတီၤစ့ခိၣ်သ့ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဘူးဟ့ၣ်လဲညီန့ၣ်အကျိၤအကျဲလၢအဆိၣ်ထွဲဒီးမၤစၢၤကီၢ်အိၣ်စၢ်တြၢလယါ.
ကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်,ပုၤအိၣ်စၢ်တြၢလယါဖိအါတက့ၢ်န့ၣ်ဆၢထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်သ့အလံာ်တက့ၢ်ဒိဆူၣ်အိၣ်စၢ်တြၢလယါတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်သ့အဝဲဒၣ်အးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အလုၢ်အပူၤတဖၣ်

တၢ်အသနီတဖၣ်လၢအမၤစၢၤပုၤတဂၤလၢကဆၢတံၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ဒီးအကမၣ်ဒီးမုၢ်တၢ်ကမၤအီၤလၢတၢ်အိၣ်သးအါခါအပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ
အိၣ်စၢ်တြၢလယါအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးလုာ်ဟံးပုၤလၢတၢ်နီၤသ့သကိးအီၤ,လၢတၢ်ကိးအီၤဒ်အိၣ်စၢ်တြၢလယါအလုၢ်အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤမုၢ်သးမၤကလီတၢ်

ပုၤတဂၤလၢအဟ့ၣ်လီၤအတၢ်ဆၢကတီၢ်ဆူၣ်ပုၤတဂၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢကမၤန့ၣ်တၢ်အလဲ
Raza မုၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤမုၢ်သးမၤကလီတၢ်တဂၤလၢ အသိၣ်လိပုၤအဂၤဒီးအဲးကလံးကျိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တနီဖးလၢတဒီးစဲအီလ့ ကတၢ်ဖဲအံလီ